

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TAKTİKSEL OYUN YAKLAŞIMIYLA YAPILANDIRILMIŞ
VOLEYBOL EĞİTİMİNİN, ÖĞRENCİLERDE OYUN
PERFORMANSI, KURAL BİLGİSİ, PROBLEM ÇÖZME
BECERİSİ VE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

Ayşe GÖRMEZ

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Semiyha TUNCEL**

**ANKARA
2024**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TAKTİKSEL OYUN YAKLAŞIMIYLA YAPILANDIRILMIŞ
VOLEYBOL EĞİTİMİNİN, ÖĞRENCİLERDE OYUN
PERFORMANSI, KURAL BİLGİSİ, PROBLEM ÇÖZME
BECERİSİ VE BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

Ayşe GÖRMEZ

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Semiyha TUNCEL**

**ANKARA
2024**

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Ayşe GÖRMEZ

Tarih: 07/06/2024

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Spor Bilimleri Anabilim Dalında

Ayşe GÖRMEZ tarafından hazırlanan

“Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından DOKTORA TEZİ olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 07/06/2024

Prof. Dr. Semiyha Tuncel

Ankara Üniversitesi

Jüri Başkanı

Doç. Dr. Irmak Hürmeriç Altunsöz

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Raportör

Doç. Dr. Nevin Gündüz

Ankara Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Hidayet Süha Yüksel

Ankara Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Sevd e Mavi Var

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza

Prof. Dr. Fügen Aktan

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi

Araştırmamızın amacı; beden eğitimi dersi kapsamında yürütülen, taktiksel oyun yaklaşımı ile yapılandırılmış voleybol derslerinin, öğrencilerde oyun performansı, kural bilgisi, problem çözme becerisi ve beden eğitimi derslerine yönelik tutumlarına etkilerini incelemektir. Teknik becerinin oldukça önemli olduğu voleybol branşında, başarıya ulaşmak için doğru taktiklerin uygulanması da oldukça önemlidir. Beden eğitimi boyutunda baktığımızda, öğretmenler temel teknikleri öğretmek için çoğunlukla geleneksel yöntemleri tercih etmektedirler. Bilişsel, duyuşsal ve pisko motor alanların tümüne hitap eden beden eğitimi dersinde, sadece geleneksel yöntem kullanılarak ders işlenmesi öğrenciler de oyun kuralları ve stratejilerini anlama konusunda yetersizliklere neden olabilmektedir.

Araştırmada deneysel modellerden kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılmıştır. Araştırma Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, akademik başarısı yüksek öğrencilerin bulunduğu bir lisenin 10 sınıfında öğrenim gören 60 öğrenci (2 sınıf) ile yürütülmüştür. Sınıflardan biri kontrol grubu, diğeri ise deney grubu olarak araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın kontrol grubu, geleneksel yaklaşımla ders işlenen grup; deney grubu ise taktiksel oyun yaklaşımı ile ders işlenen grup olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın duyuşsal boyutuna yönelik verilerini elde etmek için “beden eğitimi ve spor tutum ölçeği”, bilişsel boyutundaki verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen “voleybolda bilişsel başarı testi”, psikomotor boyutundaki verileri toplamak için “oyun performansı değerlendirme ölçeği”, problem çözme becerilerini ölçmek için ise “problem çözme envanteri” kullanılmıştır. Araştırmada istatistiksel anlamlılık değeri 0,05 olarak alınmıştır. Araştırmanın ön testinden sonra sekiz hafta süren voleybol eğitim programı uygulanmış ve sonrasında son testler yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi, Mann Whitney U Testi, Paired Samples T Testi ve Independent Samples T Testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak taktiksel oyun yaklaşımı ile işlenen beden eğitimi derslerinin öğrenciler de karar verme beceri uygulama ve destekleme indekslerini geliştirdiği görülmüştür. Geleneksel yöntem Kullanılarak işlenen beden eğitimi dersleri sonucunda ön teste oranla son testlerde problem çözme becerisine ait verilerde negatif yönlü anlamlı artışın meydana geldiği bulunmuştur. Diğeri taraftan taktiksel oyun yaklaşımı ile hazırlanmış programa katılan öğrenciler de bilişsel başarı düzeyinin anlamlı bir şekilde geliştiği gözlemlenmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar genel anlamda literatür ile uyum sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi ve Spor, Problem Çözme Becerisi, Taktiksel Oyun Yaklaşımı, Voleybol

SUMMARY

The Effect of Volleyball Training Structured With a Tactical Game Approach on Students' Game Performance, Rule Knowledge, Problem Solving Skills and Attitudes Towards Physical Education Lessons

The purpose of our research is to examine the impact of volleyball lessons structured with tactical game approach, conducted within the scope of physical education classes, on students' game performance, rule knowledge, problem-solving skills, and attitudes toward physical education classes. In volleyball, where technical skills are important, it is very important to apply the right tactics to achieve success. When we look at it from the physical education dimension, teachers mostly prefer traditional methods to teach basic techniques. However, in physical education classes that address cognitive, sensory, and psychomotor areas, relying solely on traditional methods may lead to inadequacies in students' understanding of game rules and strategies.

In the study, a pre-test and post-test with control group design from the experimental models was used. The research was conducted with 60 students (2 classes) studying in the 10th grade of a high school in Yenimahalle district of Ankara province, where students with high academic achievement are accepted. One of the classes was assigned as the control group, and the other as the experimental group. The control group was determined as the group taught with the traditional approach, and the experimental group taught with tactical game approach.

The "Physical Education and Sports Attitude Scale" was used to obtain data on the emotional dimension of the research, the "Cognitive Achievement Test in Volleyball Scale" developed by the researcher was employed to collect data on cognitive dimension, the "Game Performance Evaluation Scale" was used to collect data on psychomotor dimension, and the "Problem Solving Inventory" was used to measure problem-solving skills. Statistical significance value was taken as 0.05 the study. After the pre-test, an eight-week volleyball training program was applied and then post-test was conducted. Wilcoxon Signed Ranks Test, Mann Whitney U Test, Paired Samples T Test, and Independent Samples T Test were used to analyze the research data.

As a result, it was observed that physical education classes taught with a tactical game approach improved students' decision-making, skill application and support indices. Conversely, classes using traditional methods showed a significant negative increase in problem-solving skills compared to the pre-test. On the other hand, it was observed that the cognitive achievement level of the students who participated in the program prepared with a tactical game approach improved significantly. The results obtained within the scope of the research are generally consistent with the existing literature.

Keywords: Physical Education and Sports, Problem Solving Skill, Tactical Game Approach, Volleyball

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
Özet	iv
Summary	v
İçindekiler	vi
Önsöz	viii
Simgeler ve Kısaltmalar	x
Şekiller	xi
Çizelgeler	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Eğitim ve Öğretim Kavramları	2
1.2. Beden Eğitimi ve Spor	2
1.3. Model Tabanlı Beden Eğitimi	2
1.3.1. Doğrudan Öğretim Modeli	4
1.3.2. Taktiksel Oyun Yaklaşımı (TOYA) Modeli	6
1.3.2.1. Taktiksel Oyun Yaklaşımının Ortaya Çıkışı	6
1.3.2.2. Taktiksel Oyun Yaklaşımının Tanımı	9
1.3.2.3. Taktiksel Oyun Yaklaşımının İşleyişi	9
1.3.2.4. Taktiksel Oyun Yaklaşımının Bileşenleri	11
1.3.2.5. Taktiksel Oyun Yaklaşımında Oyunların Sınıflandırılması	12
1.3.2.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde TOYA'nın Güçlü ve Zayıf Yönleri	13
1.4. Voleybol	14
1.4.1. Dünya'da Voleybolun Ortaya Çıkışı	14
1.4.2. Türkiye'de Voleybolun Ortaya Çıkışı	15
1.4.3. Voleybol Temel Teknikleri	16
1.4.3.1. Parmak Pas	16
1.4.3.2. Manşet Pas	17
1.4.3.3. Servis	19
1.4.3.4. Smaç	21
1.4.3.5. Blok	23
1.4.4. Voleybolda Oyun Sistemleri	24
1.4.4.1. 4-2 Oyun Sistemi	24
1.4.4.2. 5-1 Oyun Sistemi	25
1.4.4.3. 6-2 Oyun Sistemi	25
1.5. Beden Eğitimde TOYA ve Geleneksel Yaklaşımla Yapılan Çalışmalar	25
1.6. Çalışmanın Önemi ve Amacı	29
1.7. Problemler ve Alt Problemler	30
1.8. Sınırlılıklar	32
2. GEREÇ VE YÖNTEM	33
2.1. Araştırma Grubu	33
2.2. Veri Toplama Araçları	33
2.2.1. Voleybolda Bilişsel Başarı Testi	34
2.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	35
2.2.3. Problem Çözme Envanteri	35
2.2.4. Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği (ÖPDÖ)	35
2.3. Verilerin Toplanması	36
2.3.1. Geleneksel Yaklaşım Derslerinin (Kontrol Grubu) İşlenmesi	37
2.3.2. TOYA (Deney Grubu) Derslerinin İşlenmesi	39
2.4. Verilerin Analizi- Güvenirlilik	41
2.5. Araştırmacının Yeterlilikleri	42

3. BULGULAR	43
4. TARTIŞMA	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	58
KAYNAKLAR	60
EKLER	68
Ek-1. Etik Kurul Formu	68
Ek-2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu	69
Ek-3. Milli Eğitim Çalışma İzni	70
Ek-4. Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği	71
Ek-5. Problem Çözme Envanteri	72
Ek-6. Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği	76
Ek-7. Voleybolda Billişsel Başarı Testi	77

ÖNSÖZ

Taktiksel oyun yaklaşımı ile yapılandırılmış voleybol derslerinin, öğrencilerde oyun performansı, kural bilgisi, problem çözme becerisi ve beden eğitimi derslerine yönelik tutumları üzerine etkilerini incelemek için yapılan bu çalışma Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, bir anadolu lisesinin 10. sınıfında öğrenim gören 60 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda taktiksel oyun yaklaşımı ile işlenen beden eğitimi derslerinin öğrencilerde karar verme, beceri uygulama ve destekleme indekslerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca taktiksel oyun yaklaşımı ile hazırlanmış programa katılan öğrencilerde, bilişsel başarı düzeyinin anlamlı bir şekilde geliştiği gözlemlenmiştir.

Çalışmam boyunca ihtiyaç duyduğum her an yanımda olan değerli danışmanım Prof. Dr. Semiyha Tuncel'e, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin üzerimde senelerce emeği olan kıymetli hocalarına, gerek doktora gerekse sosyal hayatımda yanımda olan arkadaşlarıma, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen aileme yürekten teşekkür ediyorum.

Bana her yaşıta okumanın önemini öğreten anneme itafen...

SİMGELER VE KISALTMALAR

OMY	Oyun merkezi yaklaşım
OAÖM	Oyunları anlamayı öğrenme modeli
TOYA	Taktiksel Oyun Yaklaşımı
YMCA	Young Men's Christian Association
FIVB	Uluslararası Voleybol Federasyonu
TVF	Türkiye Voleybol Federasyonu
OPDÖ	Oyun performansı değerlendirme ölçeği
BES	Beden Eğitimi ve Spor

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Altı bileşenli taktik oyun yaklaşımı modeli	10
Şekil 1.2. Genişletilmiş taktik oyun yaklaşımı öğretim modeli	10
Şekil 1.3. Yapılarına göre oyunların sınıflanması	13
Şekil 1.4. Voleybolda parmak pas tekniği	17
Şekil 1.5. Voleybolda manşet pas tekniği	19
Şekil 1.6. Voleybolda servis tekniği	20
Şekil 1.7. Smaç adımlaması	22
Şekil 1.8. Voleybolda smaç tekniği	22
Şekil 1.9. Voleybolda blok tekniği	24

ÇİZELGELER

Çizelge 1.1. Öğretim modelleri, öğrenme varsayıları, temalar ve alan öncelikleri	3
Çizelge 2.1. Geleneksel yaklaşım derslerinin planı	37
Çizelge 2.2. TOYA ders planı	39
Çizelge 2.3. TOYA grubu ve geleneksel yöntem grubuna ilişkin verilerin güvenilirlik (α) ve normallik analizi	41
Çizelge 3.1. TOYA grubunun ön test ve son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması	43
Çizelge 3.2. TOYA grubunun ön test ve son test BES tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması	44
Çizelge 3.3. TOYA grubunun ön test ve son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması	44
Çizelge 3.4. TOYA grubunun ön test ve son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması	44
Çizelge 3.5. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması	45
Çizelge 3.6. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test BES tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması	45
Çizelge 3.7. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması	45
Çizelge 3.8. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması	46
Çizelge 3.9. TOYA grubu ve geleneksel yöntem grubunun ön test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması	46
Çizelge 3.10. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun ön test bes ölçeği puanlarının karşılaştırılması	47
Çizelge 3.11. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun ön test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması	47
Çizelge 3.12. TOYA geleneksel yöntem grubunun ön test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması	47
Çizelge 3.13. TOYA ve geleneksel grubunun son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması	48
Çizelge 3.14. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun son test bes tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması	48
Çizelge 3.15. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması	48
Çizelge 3.16. TOYA ve geleneksel klasik yöntem grubunun son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması	49
Çizelge 3.17. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun OPDÖ, voleybolda bilişsel başarı testi, BES tutum ölçeği ve problem çözme testi sonuçlarının karşılaştırılması	49

1. GİRİŞ

Voleybol birçok teknik beceriyi içinde barındıran bir spor branşı olmasıyla birlikte, performans boyutunda başarıya ulaşmak için doğru taktiklerin uygulanması önem arz etmektedir. Beden eğitimi boyutunda baktığımızda ise voleybolda temel tekniklerin öğretimi çoğunlukla geleneksel yöntemler kullanılarak verilmektedir. Beden eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların hepsine hitap eden bir derstir. Ancak geleneksel yöntemler kullanılarak işlenen dersler öğrencilerde oyun kuralları ve stratejilerini anlama konusunda yetersizliklere neden olabilmektedir. Mitchell vd. (2013) da belirtmiş olduğu gibi beden eğitimi programlarında teknik içeriğin fazla olması nedeniyle, oyuna ayrılan süre kısıtlanabilmekte, dolayısıyla öğrenilen tekniklerin sahaya aktarılmasında sorunlar yaşanabilmektedir. Öğrenilen teknik becerilerin saha içine yansıtılmaması oyunun mantalitesinin kavranamamasına etki edebileceği gibi öğrencilerde motivasyon düşüklüğüne de neden olabilir. Özellikle voleybola yeni başlayanlarda eğitimin sıkıcı bir hal alması ve öğrenilen teknik – taktik becerilerin oyuna aktarılamaması karşılaşılan sorunlar arasındadır (Güneş vd., 2019).

Oyun temelli yaklaşımların ilk ortaya çıkışı da bu nedenlerden ötürü Bunker ve Thorpe (1982) tarafından Oyunları Anlamayı Öğrenme Modeli (Teaching Games for Understanding-TGFU) olarak önerilmiştir (Akt. Hodges vd., 2018). Bu modelin geleneksel yaklaşımlara alternatif olarak öğrenci merkezli bir yaklaşım olması dikkat çekmektedir. Daha sonraları ise çeşitli yenilikçi yaklaşımların bilimsel literatüre girmesi ile oyun temelli yaklaşımların farklı çeşitleri oluşturulmuştur (Almond, 2015). Çalışmamıza konu olan taktiksel oyun yaklaşımı da oyun temelli yaklaşımların bir çeşididir (Mitchell vd., 2006). Bu yaklaşımda amaç gerçek oyunun içerisinde öğrencilerin stratejik düşünme, doğru karar alma, taktiksel farkındalık gibi becerilerini geliştirirken, hareket formlarının ve oyun performanslarının da olumlu yönde artmasını sağlamaktır (Gubacs ve Olsen, 2010; Mitchell vd., 2013; Pearson ve Webb, 2008; Stolz ve Pill, 2014). Sonuç olarak, Taktiksel oyun yaklaşımıyla öğrenciler fikirlerini herkese açık bir şekilde paylaşma, muhtemel sorunları çözme ve oyunla ilgili öğrenimlerini daha da artırma fırsatı elde ederler (Hodges, 2018).

Tüm bunlardan yola çıkarak çalışmamızın konusunun taktiksel oyun yaklaşımı ile yapılandırılmış voleybol derslerinin; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlar ile problem

özme becerileri bakımından geleneksel yaklaşımla karşılaştırılması olduğunu ifade edebiliriz.

1.1. Eğitim ve Öğretim Kavramları

Eğitim, insanların en büyük gereksinimi olan, bireylerin bilgi, beceri ve davranışlarını geliştirmek için tasarlanmış bir dizi stratejik yaklaşımı ifade eder (Oktar ve Bulduk, 1999). Bir başka tanıma göre eğitim, kişilerin belli bir amaca yönelik olarak bilgi ve beceri edinmelerini amaçlayan süreçtir (Fidan, 2012). Eğitimde en önemli süreç kişileri belirli hedefler ile yetiştirmektir ve bu süreçte eğitimden geçen bireyde değişim olması gerekmektedir (Fidan, 2012). Eğitim ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler ülkelerin eğitim politikalarına göre farklılaşmaktadır (Şişman, 2015).

1.2. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi, kişinin bedeni çaba ile bedensel, duyuşsal ve psikolojik beceri kazandığı bir durumdur (Yamaner, 2002). Günsel'e (2004) göre ise beden eğitimi, toplumsal gereksinimlerine uygun olarak, bireyin biyolojik kapasitesini artırmaya yönelik çeşitli fiziksel egzersiz türlerini değerlendiren ve bunu düzenli bir şekilde ele alan kavramlardır. Beden eğitimi ve spor, öğrencilerin bedensel ve zihinsel gelişimlerini desteklemek için tasarlanmış bir ders programıdır. Beden eğitimi ve spor dersleri, öğrencilere fiziksel aktiviteler ve spor dalları aracılığıyla sağlıklı yaşam becerileri kazandırır. Aynı zamanda, öğrencilerin sosyal becerilerini arttırmalarına, takım olarak çalışmak ve liderlik özelliklerini ortaya konmasına sebep olur (Bucher, 1983).

1.3. Model Tabanlı Beden Eğitimi

Beden eğitimi öğretimi iki ana katılımcıyı içerir: öğretmen ve öğrenciler. Bu katılımcılar her derste çok sayıda sözlü, sözsüz ve birleşik etkileşime sahip olacaklar. Bu etkileşimlerin şekli büyük ölçüde ünite de kullanılan öğretim modelinin tasarımı tarafından belirlenir. Belirli bir modelde kullanılan modeli tanımlamanın bir yolu kontroldür. Spektrumun öğretmen kontrolü ucunda güçlü olan modeller, karar verme ve öğretimsel etkileşimleri başlatma sorumluluğunun çoğunu veya tamamını öğretmene verir. Öğrencilere karar vermeleri için çok az fırsat tanınır ve öğrenciler çoğunlukla öğretmenden bilgi ve talimat alırlar. Spektrumun öğrenci kontrolü tarafında güçlü olan modeller, öğrencilerin

sınıfta birçok karar almasına, keşfetmesine ve yaratıcı olmasına ve öğretmenle birçok soru ve diğer etkileşimleri başlatmasına olanak tanır (Metzler, 2017). Çizelge 1.1.'de beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılabilecek sekiz ayrı modele yer verilmiştir.

Çizelge 1.1. Öğretim modelleri, öğrenme varsayımları, temalar ve alan öncelikleri (Metzler,2017)

ÖĞRETİM MODELLERİ, ÖĞRENME VARSAYIMLARI, TEMALAR VE ALAN ÖNCELİKLERİ			
Öğretim Modeli	Öğrenme ve Öğretme Varsayımları	Tema	Alan Önceliği
Doğrudan Öğretim Modeli (DOM)	*Öğretmen içerik ve kararlar için birincil kaynaktır. *Öğrenciler öğretmenin model olarak sunduğu beceriyi oluşturmaya çalışırlar.	Öğretim lideri olarak öğretmen	1. Psikomotor 2. Bilişsel 3. Duyusal
Bireyselleştirilm iş Öğretim Modeli (BOM)	*Öğretmen bağımsız öğrenmeyi tasarlar. İlgili yönerge/talimatlar yardımcı materyaller ile sağlanır. *Her sınıfta öğrencilerin yetenekleri büyük farklılıklar gösterir.	Olabildiğince hızlı veya ihtiyaç duyulduğu kadar yavaş ilerleme	1.Öncelik: Psikomotor 2. Öncelik: Bilişsel 3. Öncelik: Duyusal
İş birlikli Öğrenme Modeli (IOM)	*Öğretmen kolaylaştırıcıdır *Sosyal süreç tüm öğrenenler için öğrenmeyi geliştirir. *Sosyal, bilişsel ve performans öğrenme birbiriyle ilişkilidir.	Birlikte, birbirleriyle ve birbirleri için öğrenme	Verilen göreve bağlı olarak değişir. "Verilen görev bilişsel alan ağırlıklıysa: 1.Duyusal ve bilişsel (paylaşılr) 3. Psikomotor *Verilen görev psikomotor alan ağırlıklıysa; 1. Duyusal ve psikomotor (paylaşılr) 3. Bilişsel
Spor Eğitim Modeli (SEM)	Öğretmen kolaylaştırıcıdır. *Öğrenci takım ilişkisi ve rol varsayımlarına dayalı (iş birlikli öğrenmenin bir çeşidi) olarak öğrenir.	Bilgili, becerili ve istekli sporcular olmak	Sezon boyunca her üç alanda denge olmalıdır (örn: sezon öncesi, sezon süresince ve sezon sonrası)
Akran Öğretim Modeli (AOM)	*Öğrenciler, öğretmenler tarafından bir kere gösterilen hazırlanan etkileşimli eğitim işlevlerinin çoğunu gerçekleştirebilirler.	Sana öğretiyorum, sonra sen bana öğret.	Öğrenenler için 1. Psikomotor 2. Bilişsel 1. Duyusal/Sosyal Öğretenler için 1. Bilişsel 2. Duyusal/sosyal 3. Psikomotor
Araştırmaya Dayalı Öğretim Modeli (ADOM)	*Öğretmenler öğrenenlerin düşünmesini, problem çözmesini ve keşfetmesini kolaylaştırır. Öğrenciler önce düşünür, sonra hareket eder.	Problem çözücü öğrenen	1. Bilişsel 2. Psikomotor 3. Duyusal
Taktiksel Oyun Modeli (TOM)	*Öğrenciler içerik açısından otantik görevlerde en iyi öğrenirler. "Strateji ve taktikler öğrenmenin her aşamasında önemlidir.	Oyunları anlamayı öğrenme	1. Bilişsel 2. Psikomotor 3. Duyusal
Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Modeli (BSSM)	*Öğretmen kolaylaştırıcı, müzakereci ve akıl hocasıdır. *Etkinliklerin amacı sosyal sorumluluk seçimlerini desteklemektir. *Öğrencilerin seçim yapabilmeleri için yetkilendirilmeleri gerekir.	Entegrasyon, transfer, güçlendirme ve öğretmen - Öğrenci ilişkileri	1. Duyusal/Sosyal 2. Öğreten ve öğretilen spora bağlıdır, Psikomotor veya bilişsel olabilir.

Çizelgeden de anlaşılabileceği üzere, beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılabilecek öğretim modelleri; doğrudan öğretim modeli, bireyselleştirilmiş öğretim modeli, işbirlikli öğrenme modeli, akran öğretim modeli, araştırmaya dayalı öğretim modeli, spor eğitim modeli, taktiksel oyun modeli, bireysel ve sosyal sorumluluk modelleridir (Metzler ve Colquitt, 2021). Bu modellerden; doğrudan öğretim modeli, bireyselleştirilmiş öğretim modeli, işbirlikli öğrenme modeli, akran öğretim modeli ve araştırmaya dayalı öğretim modeli geleneksel yöntemler olarak ifade edilebilirken, taktiksel oyun modeli, bireysel ve sosyal sorumluluk modeli ve spor eğitim modeli yeni nesil öğrenme yaklaşımları olarak tanımlanabilir. Araştırmamızda derslerin işlenmesinde geleneksel yaklaşımlardan “Doğrudan Öğretim Modeli” ve güncel yaklaşımlardan “Taktiksel Oyun Yaklaşımı Modeli” kullanılmıştır.

1.3.1. Doğrudan Öğretim Modeli

Bu model, beceri ve hareket yeterliliğine odaklanan ve hareket kavramları, ilkeleri, stratejileri ve taktiklerini güçlü şekilde destekleyen bir modeldir (Metzler,2017). Bunu resmi olarak modele dayalı öğretim olarak tanımlamasalar bile, bugün beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu muhtemelen doğrudan öğretim olarak bilinen yöntemin tanınabilir bir versiyonunu kullanmaktadırlar. Bu model, beden eğitimi öğretiminde 1890'lardan 1970'lere kadar egemen olan ayrı bir "yöntem" olarak adlandırılan "öğretmenin söylemesi" ve "öğrencilerin yapması" ile karakterize edilen doğrudan yöntem olarak adlandırmaktadır (Oberteuffer ve Ulrich, 1962).

Metzler (2017), doğrudan Öğretim modelini bugün beden eğitiminde kullanılan çok çeşitli doğrudan öğretim stratejileriyle aynı olmadığı vurgulanmaktadır. Model birçok doğrudan öğretim stratejisini içermesine rağmen, modelin tasarımını oluşturan bir dizi tanımlanmış adıma, öğretmen kararlarına ve öğrenci katılım modellerine dayanmaktadır. Modelde öğretmen öğretimin lideridir ve içerik ile kararlar için birincil kaynaktır. Öğrenciler ise öğretmenin model olarak sunduğu beceriyi oluşturmaya çalışırlar.

Doğrudan Öğretim, öğretmen kontrollü kararlar ve öğrenciler için öğretmen yönlendirmeli katılım modelleri ile karakterize edilir. Bu modelde öğretmenler öncelikle öğrencilere istenen hareket, beceri veya konseptin bir modelini sunarlar, daha sonra öğrenciler her bir görevi veya beceriyi uygularken yüksek oranlarda artırılmış geri bildirim

ve teşvik sağlarlar. Öğretmen öğrenme etkinliklerini bölümlere ayrılmış zaman blokları halinde organize eder.

Verecekleri yalnızca birkaç karar verildiğinde, öğrenciler çoğunlukla sınıfta öğretmenin talimatlarını takip eder ve sorulduğunda öğretmenin sorularına yanıt verirler. Bu modelin amacı, öğrencilerin uygulama görevlerine ve becerilerine çok yüksek oranda katılımını teşvik etmek için ders zamanı ve kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Modelin özü, öğrencilere mümkün olduğu kadar çok denetimli uygulama denemesi vermektir, böylece öğretmen bu girişimleri gözlemleyebilir ve yüksek oranda olumlu ve düzeltici geri bildirim verebilir.

Doğrudan Öğretimdeki ünite içeriği bir dizi sıralı performans becerisine ve bilgi alanına bölünmüştür. Rosenshine (1983)'e göre, Doğrudan Öğretimde öğretmenler öğrenci başarısını artırmak için bir dizi önceden belirlenmiş işlemi sağlamalıdır:

1. Öğrenmeyi yapılandırmak
2. Küçük adımlarla ama hızlı bir şekilde ilerlemek
3. Ayrıntılı ve tekrarlanan talimat ve açıklamalar vermek
4. Çok sayıda soru sorarak aktif pratik sağlamak
5. Özellikle öğrenmenin ilk aşamalarında geri bildirim ve düzeltme sağlaması
6. İlk öğrenme görevlerinde yüzde 80 veya daha yüksek bir öğrenci başarısı sağlamak
7. Büyük akademik görevleri daha küçük görevlere bölmek
8. Yüzde 90 ila 100'lük bir başarı oranıyla sürekli öğrenci pratiği sağlamak, böylece öğrencilerin yanıtlarının hızlı, kendinden emin ve sağlam olmasını sağlar.

Doğrudan Öğretim, okullarda tüm sınıflarda ve konu alanlarında hala baskın öğretim modeli olmasına rağmen, diğer öğrenme modellerinin artan ilgi görmesi nedeniyle son zamanlarda eleştirilere maruz kalmıştır (Metzler, 2017). Ancak Baumann, (1988) ve Morine-Dersheimer (1985)'e göre Doğrudan Öğretimdeki iletişim modelleri, öğrencilerin karşı karşıya olduğu içerik görevini ve katılım görevini açıkça tanımlar ve içerik öğrenme görevine belirgin bir vurgu yapar. Katılım görevi açık olduğunda ve iyi bir şekilde rutinleştirildiğinde, öğrenciler katılım için değişen gereksinimler hakkında çıkarımlar yapmaya çalışmak yerine öğrenme içeriğine odaklanabilirler.

Metzler (2017)'e göre her öğretim modeli iyi tanımlanmış bir dizi öğretme ve öğrenme işlemlerini takip ederek belirli türde öğrenme çıktılarını teşvik etmek için tasarlanmıştır. Tüm modellerde olduğu gibi Doğrudan Öğretim de amacına uygun kullanıldığında ve öngörülen plana göre uygulandığında etkili olacaktır. Öğretmenin öğretim için başka amaçları varsa veya Doğrudan Öğretim modelini tam olarak uygulayamıyorsa, o içerik ünitesinde kullanılacak farklı bir model aramalıdır.

1.3.2. Taktiksel Oyun Yaklaşımı (TOYA) Modeli

Bu bölümde taktiksel oyun yaklaşımı modelinin ortaya çıkış gerekçelerinden, tanım ve işleyişinden, TOYA' nın bileşenleri, sınıflandırılmasından, beden eğitiminde kullanılmasına ilişkin güçlü ve zayıf yönlerinden bahsedilecektir.

1.3.2.1. Taktiksel Oyun Yaklaşımının Ortaya Çıkışı

Taktiksel Oyun Yaklaşımı (TOYA), spor ve beden eğitimi alanında bir öğretim modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu model, öğrencilerin sadece fiziksel becerilerini değil, aynı zamanda stratejik düşünme becerilerini de geliştirmeyi amaçlar. TOYA modeli, özellikle oyun tabanlı öğrenme ve öğrenci merkezli eğitim anlayışının bir ürünüdür (Mitchell vd., 2020).

Gerekçe olarak; eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde öğrencilere oyun oynatma ve oynama ile ilgili etkinin az olduğuna inanılmasıyla ortaya çıkan taktiksel oyun yaklaşımı oyuna ilgiyi, oyun anlayışı ve oyun oynama yeteneğini öne çıkarmaktadır (Mitchell vd., 2020).

Herhangi bir oyun öğretiminde geleneksel yaklaşım sadece becerilere ve bu becerilerin nasıl gerçekleştirileceğini odaklanır. Örneğin badminton eğitiminde sıklıkla servis teknikleri, hava atışları, düşme vuruşları ve şutlar gibi kritik vuruşlara odaklanır ve bu becerileri geliştirmeye hedefler. Her ne kadar bu yaklaşım tekniği geliştirse de, öğrencilerin oyunun mantığını kavramadan, becerilerin öğretilmesine öncelik vermesi nedeniyle eleştirilmiştir. becerilerin uygulanması oyun performansı açısından kritik bir öneme sahip olsa da, oyun sırasında ne yapacağına karar vermekte aynı derecede önemlidir. French ve Thomas (1987) küçük çocukların çeşitli spor dallarında en çok yaptıkları hataların, belirli bir durum karşısında ne yapması gerektiğini bilmemesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Ayrıca Bunker vd. (1986) da Oyunu anlamama'nın öğrencinin oyun sırasında herhangi bir duruma karşı doğru tekniği belirleme becerisine zarar verdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte taktiksel farkındalığın öğretilmesi ile elde edilen oyun anlayışındaki artışın, çocuklarda oyun sırasında ortaya çıkan her duruma karşı kolayca ve ustaca çözüm bulma kabiliyetlerini güçlendirirdiğini öne sürmektedirler.

“Oyun oynamak neden taktiksel yaklaşım kadar önemlidir?” Tipik bir beden eğitimi müfredatını yaklaşık üçte ikisi oyun öğretme ve öğrenmeyi içerir. Bu durum göz önüne alındığında beden eğitimi öğretmenlerinin oyunları etkili bir şekilde öğretmeye çalışmalarının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Spor oyunlarının eğlenceli, eğitici ve zorlayıcı olabileceğine aynı zamanda da sağlığı ve özgüveni arttırabileceğine inanan Mitchell ve arkadaşları, geleneksel yöntemle oyun öğretme şeklinin sorunlu olduğunu düşünmektedirler (Mitchell vd., 2020).

Bir çok beden eğitimi öğretmeni oyunların hem becerilerini hem de taktiklerini öğretir ancak bu bileşenleri birbirine bağlamakta sorun yaşayabilmektedirler. Örneğin derslerde pas verme, top sürme ve şut becerilerini kapsayan birkaç haftalık basketbol konuları işlenir. Beceriler genellikle taktiksel bağlamlardan ayrı olarak üretilir. Ancak taktiksel oyun yaklaşımında beceri pratiği uygulamaları, taktiksel yaklaşımın içinde birbirine bağlantılı olarak verilir. Oyun performansı için önemli nokta taktiksel farkındalık ve oyun sırasında meydana gelen taktiksel problemleri tanımlama ve uygun şekilde yanıt verme yeteneğidir. Örneğin futbolda taktiksel bir Alan savunmasıdır. Oyuncular rakipleri seçerek, oyuncuya topa baskı yaparak, takım arkadaşlarını koruyarak ve topu tehlikeli alanlardan uzaklaştırarak alanı savunurlar. Beceriler ve taktikler arasındaki bağlantı, öğrencilerin bir oyun hakkında bilgi edinmelerine ve performanslarını geliştirmelerine olanak tanır. Çünkü oyun taktikleri oyunla ilgili motor becerileri uygulama fırsatı da sağlar.

Oyun öğretiminde geleneksel yaklaşım tekniktir ve şu soruya yanıt olarak öğretim becerilerine odaklanır: “bu beceri nasıl gerçekleştirilir?” Bu format tekniği geliştirse de, öğrencilerin oyunun önemini kavramadan önce becerilerin öğretilmesi nedeniyle eleştirilmiştir. Alıştırmalar çoğu zaman öğrencilerin “bunu neden yapıyoruz?” ve “ne zaman oyun oynayabiliriz?” sorusunu sormalarına yol açar. Bu durum hem öğrencilere hem de öğretmenleri rahatsız edebilir.

Buna karşın taktiksel bir yaklaşım, öğrencilerin oyun oynamayı öğrenebilecekleri heyecan verici alternatifler sunar. Yapılan araştırmalar öğrencilerin taktiksel yaklaşımı motive edici bulunduğunu ve bu nedenle öğretmenlerin taktiksel oyun modelini tercih ettiklerini göstermektedir (Berkowitz, 1996; Griffin vd.,1997; Gubacs ve Collins, 2007; Hopper, 2003).

Becerinin oyun performansı açısından kritik öneme sahip olsa da, oyun durumlarında ne yapacağına karar vermekte aynı derecede önemlidir. French ve Thomas (1987), küçük çocuklarda çeşitli spor dallarında yaygın olarak görülen hataların, belirli bir spor durumu bağlamında ne yapacağına ilişkin bilgi eksikliğinden kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca Bunker ve Thrope (1986) da, oyunu anlamaman öğrenciler de bir durum için doğru tekniği belirleme becerisini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, taktiksel farkındalığın öğretilmesi ile elde edilen oyun anlayışının artmasının, çocuklara her oyun durumunun ortaya çıkardığı sorunları kolayca ve ustalıkla çözüme gücü verdiğini öne sürmüşlerdir.

Tüm bu nedenlerden ve gerekliliklerden ötürü 21. yüzyılda ilk olarak “oyun merkezi yaklaşım” (OMY) adıyla karşımıza çıkan model, daha sonraları Bunker ve Thrope (1982) “oyunları anlamayı öğrenme modeli” (OAÖM) olarak literatüre girmiştir. Günümüze gelinceye dek OMY ve OAÖM temel alınarak odakta soru sormanın olduğu farklı yöntemler ve modeller geliştirilmiştir. Bunlardan biri olan “oyunu anlama modeli” 1997 yılında Rod Thrope tarafından geliştirilmiştir (akt. Alagül ve Gürsel, 2017). 2001 yılında Launder “oyun uygulamaları modelini”, Grehaigine, Wallian ve Godbout ise “taktiksel kararı öğrenme modelini” geliştirmişlerdir. Bizim çalışmamıza konu olan “taktiksel oyun yaklaşımı modeli” ise ilk olarak 2013 yılında Mitchell ve arkadaşları tarafından beden eğitimi derslerine uyarlanmıştır.

Türkiye’ye gelindiğinde ise taktiksel oyun yaklaşımı modeli ile yapılan çalışmalar 2006 yılından sonra karşımıza çıkmaktadır. Bunlara örnek verecek olursak, Tuzcuoğlu (2006) tenis branşında, Şahin (2007) hentbol branşında, Dinç 2008 voleybol branşında, Güneş ve Yılmaz (2017) basketbol branşında çalışmalar yapmışlardır. Alagül ve Gürsel (2015), konu hakkında yaptıkları çalışmalarını ise öğretmenlerin öğretim süreçlerine yönelik yapmışlardır.

1.3.2.2. Taktiksel Oyun Yaklaşımının Tanımı

Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin spor ve oyunlarda taktiksel düşünme becerilerini öğrenmelerini vurgular. Model, öğrencilere oyunları stratejik bir perspektifle ele almalarını ve kararlarını geliştirmelerini sağlamak için tasarlanmıştır. TOYA fiziksel becerilerin ötesine geçerek, öğrencilerin oyunları anlama, planlama yapma ve takım içinde etkili iletişim kurma yeteneklerini güçlendirmeyi hedefler.

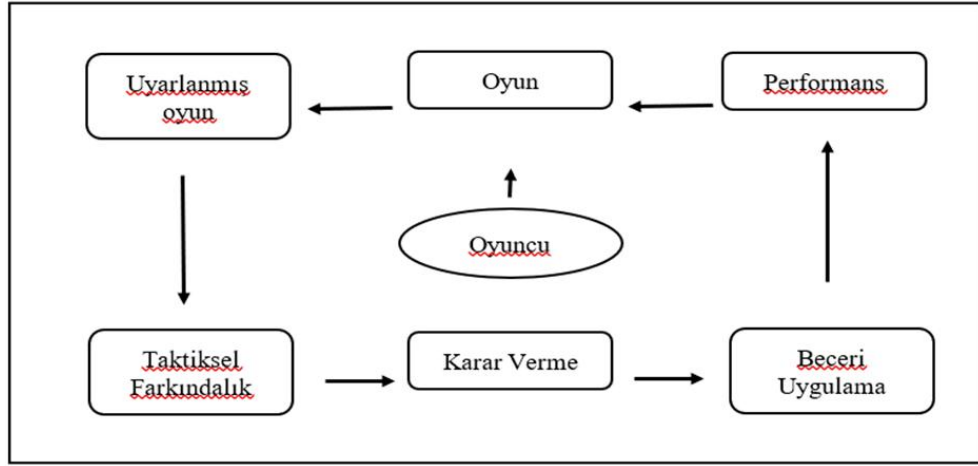
Taktiksel oyun yaklaşımı modeli, geleneksel yöntemlerdeki gibi sadece psikomotor becerilerin uygulanmasına yönelik eğitimlerden fazla oyun performansına önem verir. Topla yapılan hareketler kadar topsuz alanda oyuna yönelik yapılan hareketler de oldukça önemlidir. Topsuz alanda topa sahip olan oyuncuyu desteklemek için yapılan hareketler olmadığı sürece, oyuncunun ne kadar iyi pas attığı ya da top ile başarılı performans gösterdiği önemini yitirir. Taktiksel oyun yaklaşım modeli öğrencilerin top kontrolü destek gibi becerilerini bir oyun düzenine yerleştirir (Mitchell vd., 2013).

Taktiksel oyun yaklaşımı, geleneksel yöntemler gibi sadece motor becerilerin yürütülmesini değil aynı zamanda

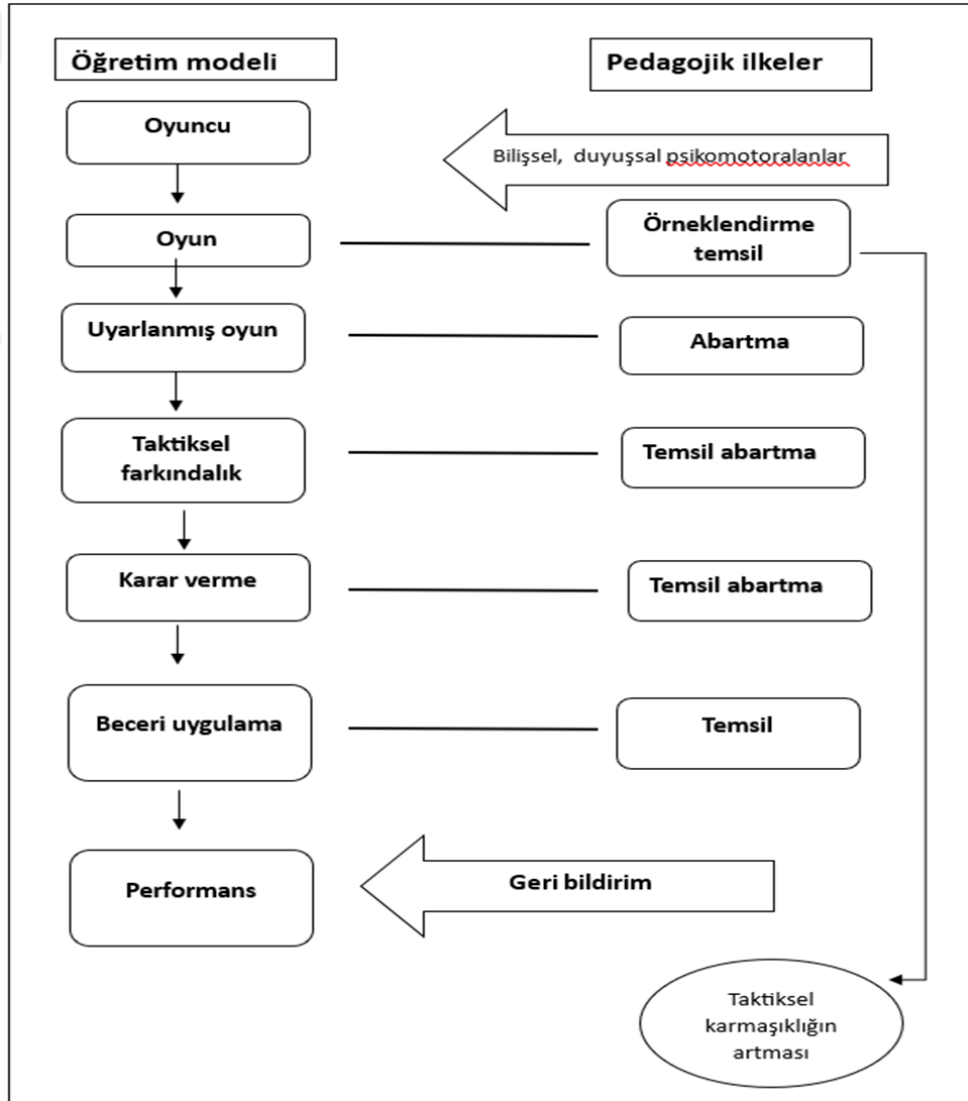
- Karar verme
- Topsuz alanda topa sahip olan oyuncuyu destekleme
- Takım oyuncularını ile oyun anlamında yardımlaşma
- Oyuna ve duruma göre pozisyonunu ayarlama
- Savunma yapma
- Kendi oyun görevleri içinde sahip olması gereken alanı kaplama gibi bileşenlerini de içerir (Güneş, 2017).

1.3.2.3. Taktiksel Oyun Yaklaşımının İşleyişi

Başlarda taktiksel oyun yaklaşımı bazı pedagojik ilkeler düşünülmeden ortaya çıkmış bu model altı bileşenli öğretim modeli olarak adlandırılmıştır (Bunker ve Thrope, 1982). Daha sonra dört temel pedagojik ilke modeli eklenmiş ve daha bütünsel bir şekilde ele alınmıştır (Thrope vd., 1982). Bu dört temel ilke oyunu örneklendirme, temsil etme, abartma ve taktiksel karmaşıklığıdır.

Şekil 1.1. Altı bileşenli taktik oyun yaklaşımı modeli (Bunker, Thorpe, 1982)

Şekil 1.2. Genişletilmiş taktik oyun yaklaşımı öğretim modeli (Holt vd., 2002)

1.3.2.4. Taktiksel Oyun Yaklaşımı Bileşenleri

Oyun: Oyun, taktiksel oyun yaklaşımı modelinde ilk basamağı oluşturur burada amaç öğrencilerin oyun formunu anlamalarına sağlamaktır. Oyun formunu anladıktan sonra öğrenciler problemi farkına varacak ve tanımlayacaklardır. Oyunun yetişkin formu öğrenciler için uygun olmayacağından, yetişkin formuna emsal taktiksel yöntemler kullanan oyunlar geliştirilerek öğrencilere sunulabilir (Holt vd., 2002; Webb vd., 2006). İşte burada temsil ilkesi devreye girmektedir.

Oyunun Değeri (Anlama): Oyunun değeri (Anlama) basamağında, öğrencilerin oyun kurallarını anlamaları hedeflenmektedir. Basit de olsa bir oyunda öğrencilerin oyunun amacının ne olduğunu kavramları için belirli bir zaman gerekmektedir. Bu zaman çerçevesinde öğrenciler oyun kurallarını zaman mekan kısıtlamalarını hangi becerileri kullanmaları gerektiğini kavrayacaklardır (Bunker ve Thorpe, 1986; Holt vd., 2002). Oyunu anlama aşamasında öğrencilere hazırlanacak oyunların abartılmış ancak oyunun birincil kurallarını koruyan özellikte olmasına dikkat edilmelidir (Holt vd., 2002).

Taktiksel Farkındalık: Taktiksel oyun yaklaşımının taktiksel farkındalık basamağında,, oyunun mantığının biraz anlaşıldığı düşünülerek, Yavaş yavaş oyunda kullanılacak taktiklere de daha fazla yer verilmesi hedeflenmelidir. Örnek verecek olursak, bu basamakta öğrenciler rakibe üstünlük sağlamak için hücum ve savunma anlayışları geliştirirler. Bu bağlamda oluşturulacak taktiksel problemlere yönelik geliştirilecek olan problem çözme davranışı önem arz etmektedir (Webb vd., 2006). Örnek verecek olursak, voleybolda topu oyunda tutmak taktiksel bir sorundur. Bu sorunun çözümünde oyuncular manşet alma, defans yapma, hedefe yönelik pas atma becerilerini kullanarak topu oyunda tutabilirler.

Karar Verme: Taktiksel oyun yaklaşımının karar verme basamağında cevabı bulunması gereken en önemli sorular; “ ne yaptım” ve “nasıl yaptım” sorularıdır. Bu basamakta öğrenciler artık taktiklere yönelik farkındalık geliştirmiş oyunu anlamaya başlamış ve bu farkındalıklara yönelik karar verme süreçlerine ulaşmışlardır.

Öğrenciler her ne kadar doğru tekniği öğrenselerdi doğru karar veremediği durumlarda, doğru tekniği uygulaması yeterince etkili olmayacaktır. Oyun performansın beceri uygulama kadar doğru karar vermede oldukça önemlidir (Mitchell vd., 2013).

Taktiksel oyun yaklaşım modelinin bu aşamasında abartı ilkesi oldukça önemlidir (Holt vd., 2002).

Beceri Edinimi: Modelin beceri uygulama basamağında mutlaka öğrencinin fiziki ve hazır bulunuşluk kapasitesine göre uygun oyunlar hazırlanmalıdır (Bunker ve Thrope, 1986). Örneğin voleybolda File yüksekliği profesyonel bir voleybol maçındaki ile aynı olursa, kısa boylu oyuncular beceriyi oldukça mükemmel yapabilme kapasitesine sahip olsalar da bunu yüksek filede gösteremeyeceklerdir. Modelin bu basamağında öğrenciler doğru beceri performansı göstermenin önemini fark edip becerilerini iyileştirmeye yönelik tutumlar sergileyeceklerdir.

Performans: Taktiksel oyun yaklaşımının performans basamağı, bir önceki basamakların performans yoluyla uygulanmasını içerir. Bir anlamda önceki süreçlerin sonucunu oluşturan boyutudur (Bunker ve Thorpe, 1986). Öncekine kıyasla daha karmaşık hale gelen oyunda öğretmenlerin görevi öğrencilere geribildirim sağlamaktır. Taktiksel oyun yaklaşım modelinin önceki basamaklarını da geri bildirimde bulunmaktadır ancak performans basamağı geri bildirim vermek için en önemli zamandır.

1.3.2.5. Taktiksel Oyun Yaklaşımında Oyunların Sınıflandırılması

Taktiksel odakların bir oyundan benzer başka oyunlara aktarılabilceği düşüncesinden yola çıkılarak, oyunlara yönelik sınıflandırmalar yapılmıştır. Anlayış ve performansını aktarılması düşüncesi; taktiksel bir odaklanma ile öğrencilerin oyun anlayışlarının bir oyundan diğerine taşımalarına yardımcı olunabileceğini savunur. Örneğin ragbi ve bayrak futbolu gibi bazı hücum oyunları, onları birbirinden ayıran bazı kuralları olması ve farklı beceriler gerektirmesine rağmen taktiksel olarak benzerdir. Örneğin hücum oyunu olan futbol ve basketboldaki taktiksel problemler benzerdir. Ağ ve duvar oyunlarında, vuruş ve saha oyunlarında, hedef oyunlarında da benzer bir durum ortaya koyulabilir. Bu benzerlik oyunları taktiklerine göre grup gruplamaya olanak sağlamıştır (Mitchell vd., 2020). Oyunların yapısı dikkate alınarak hazırlanan sınıflandırma çizelgesi Şekil 1.3’de verilmiştir.

Hücum Oyunları	File- Duvar Oyunları	Vuruş-Saha Oyunları	Hedef Oyunları
Hentbol Basketbol Netbol Takım Hentbolu Su Topu Futbol Ragbi Hokey Lacrosse	File Badminton Tenis Masa Tenisi Voleybol Duvar Squash Duvar Hentbolu Raketbol	Beyzbol Softbol Kriket	Golf Bowling Bilardo

Şekil 1.3. Yapılarına göre oyunların sınıflanması (Werner ve Almond 1990)

1.3.2.6. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde TOYA’ nın Güçlü ve Zayıf Yönleri

Beden Eğitiminde Güçlü ve Zayıf Yönler: TOYA modeli, beden eğitimi alanında bir dizi güçlü ve zayıf yön sunar. Güçlü yönler arasında öğrencilerin aktif katılımını teşvik etme, stratejik düşünme becerilerini geliştirme ve takım içinde iş birliğini artırma yer alır. Ancak, uygulanması zor olabilir ve her öğrenci için bireysel ihtiyaçları karşılamak zor olabilir.

Taktiksel Oyun Yaklaşımı (TOYA) modeli, öğrencilere oyun ve sporlarla ilgili stratejik düşünme becerileri kazandırmayı amaçlayan dinamik bir öğrenme modelidir. Bu model, öğrencilerin fiziksel yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra stratejik ve zihinsel becerilerini de güçlendirmeye odaklanarak bütünlüğü sağlar.

Beden eğitiminde taktiksel oyun yaklaşımının güçlü yönlerini ifade edecek olursak; eleştirel düşünme, problem çözme, Oyun anlayışı ve oyun bilgisini geliştirir. Aynı zamanda öğrenci merkezli bir model olan toya öğrenci katılım ve motivasyonunu olumlu yönde etkiler, branş yönelik teknik becerilere ilgiyi artırır (Pearson ve Webb, 2008). Öğrencilerde “ne zaman oyun oynayacağız, ne zaman maç yapacağız?” Sorularının önüne geçerek oyun içinde öğrencilerin oyunu daha iyi kavram oyun bilgilerini artırma ve sahip oldukları sportif becerileri nasıl ve ne zaman kullanmaları gerektiğini öğrenmelerini sağlar. Taktiksel oyun yaklaşımı modeliyle benzer oyunlar arasında pozitif yönlü bir aktarım sağlanır.

Beden eğitiminde taktiksel oyun yaklaşımının zayıf yönlerini incelediğimizde ise; bu modelin yeni başlayan öğrenciler de ve beceri düzeyi düşük olan öğrenciler de zorluklar yaşanabileceği ifade edilebilir. Öğrenci merkezli ve güncel bir yaklaşım olduğu için öğretmenler, bu model doğrultusunda ders planı hazırlama konusunda zorluk yaşayabilirler. Yeterli alan ve malzeme olmadığı durumlarda modelin uygulanmasında eksiklikler ortaya

çıkabilir. Ayrıca modelin uygulanması uzun bir süreç aldığından beden eğitiminde farklı branşlara yer verilmesine engel olabilir ve böylelikle çeşitliliği azaltabilir.

Sonuç olarak taktiksel Oyun Yaklaşımı, öğrencilerin sadece fiziksel yeteneklerini değil, aynı zamanda zihinsel ve stratejik becerilerini geliştirmelerine odaklanan bir eğitim modelidir. Bu yaklaşım, spor ve oyunlar aracılığıyla öğrencilerin kompleks düşünme becerilerini kazanmalarına olanak tanır ve bu da genel öğrenme deneyimlerini zenginleştirir.

1.4. Voleybol

Bu bölümde voleybolun ortaya çıkışı, Türkiye’deki gelişimi, voleyboldaki temel teknikler ve voleybol oyun sistemleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

1.4.1. Dünya’da Voleybolun Ortaya Çıkışı

Voleybol, ilk olarak 1895 yılında Amerikalı bir spor öğretmeni olan William G. Morgan tarafından ortaya çıkarıldı. Morgan, basketbolundan daha az fiziksel etkileşim içeren, tenisin benzeri bir spor yaratmak istedi. Ancak bu yeni spor dalında top dışında raket gibi ekstra bir malzemeye gerekmeden bir takım sporu olmalıydı. Ayrıca bu spora insanların her yaştan ve her seviyeden katılabilmesi için uygun olmalıydı. Morgan yarattığı bu oyunu "Mintonette" adıyla tanıttı, ancak daha sonra ismi "voleybol" olarak değiştirildi.

Voleybol, ilk olarak Massachusetts, ABD'deki YMCA (Young Men's Christian Association) kurslarında popülerlik kazandı. Oyunun amacı, topun ağ üzerinden geçirilerek karşı takımın sahasına düşürülmesiydi. Başlangıçta, her takım sınırsız sayıda oyuncuyla oynayabiliyordu, ancak 1918'de altı oyuncu kuralı benimsendi ve günümüzde hala kullanılan altışar kişilik takımlar oluştu. 1922'de ise topla izin verilen maksimum temas sayısı üç olarak belirlendi (FIVB, 2023).

Voleybol, uluslararası arenada da hızla yayıldı. 1947 yılında Uluslararası Voleybol Federasyonu (FIVB) kuruldu ve voleybolun dünya çapında tanınması ve yönetimi için çalışmalar yaptı. 1964 yılında Tokyo'da düzenlenen Yaz Olimpiyatları'nda voleybol, ilk kez olimpik bir spor dalı olarak yer aldı. O zamandan beri, voleybol dünya çapında büyük bir popülerite kazanmış ve Olimpiyat oyunlarının en sevilen sporlarından biri haline gelmiştir (Karaca ve Gönendi, 2023).

Voleybol, zaman içinde birçok kurallar ve teknik gelişmelerle evrim geçirdi. Hızlı hücumlar, blok teknikleri, hızlı servisler ve savunma stratejileri gibi yeni öğeler oyuna eklenmiştir. Hem erkekler hem de kadınlar arasında dünya çapında düzenlenen uluslararası turnuvalar ve ligler voleybolun popülaritesini artırmıştır.

Bugün voleybol, birçok ülkede yaygın olarak oynanan ve izlenen bir spor dalıdır. Profesyonel ligler, uluslararası turnuvalar ve Olimpiyat oyunları gibi büyük etkinliklerde heyecan verici müsabakalar gerçekleşmektedir. Voleybol; takım çalışması, hız, atletizm ve teknik becerilerin ön plana çıktığı bir spor olarak tanınmaktadır.

1.4.2. Türkiye'de Voleybolun Ortaya Çıkışı

Voleybol, Türkiye'de 1920'li yıllarda bir beden eğitimi öğretmeni olan Selim Sırrı Tarcan öncülüğünde tanınmaya başladı ve hızla popülerlik kazandı. Türkiye'de voleybolun ortaya çıkışı ve gelişimi, özellikle sporun örgütlenmesi ve ulusal düzeydeki başarılarıyla önemli bir ivme kazandı. 1924 yılında Türkiye'deki ilk voleybol maçları İstanbul'da gerçekleştirildi. Voleybol, öncelikle üniversiteler ve okullar arasında yapılan müsabakalarda yer aldı (Karaca ve Gönendi, 2023).

Türkiye'de voleybolun yaygınlaşması ve resmi bir yapıya kavuşması ise Voleybol-Eltopu Federasyonu'nun kurulmasıyla 1958 yılında gerçekleşti. Türkiye Voleybol Federasyonu, voleybolun yönetimi, organizasyonu ve gelişimi için önemli bir rol oynadı.

1924-1948 yılları arasında bölgesel olarak oynanan voleybol şampiyonaları, 1948-1970 tarihlerinde Türkiye Voleybol Şampiyonası olarak adlandırıldı., Ülkemizde dış saha maçları Voleybol Ligi'ne erkeklerde 1970-1971 sezonunda, kadınlarda ise 1984-1985 sezonunda geçildi (TVF, 2023).

Türkiye'de voleybolun gelişimi, erkek ve kadın milli takımların kurulması ve uluslararası başarılar elde etmesiyle hız kazandı. Türkiye, 1956'da (Paris) Erkekler Dünya Voleybol Şampiyonası'na, 1963'te (Romanya) ise Avrupa Kadınlar Voleybol Şampiyonası'na katıldı (TVF, 2023).

Türkiye'de voleybolun popülaritesi giderek artmakta ve sporun alt yapı çalışmaları her geçen gün güçlendirilmektedir. Gençler arasında yaygın olarak oynanan bir spor haline gelen Türk voleybolunda amatör liglerde birçok takım ve oyuncu yetişti. Ayrıca profesyonel

voleybol kulüplerine sahip olan Türk voleybolu, uluslararası arenada da başarılı performanslar sergilemektedir.

1.4.3. Voleybol Temel Teknikleri

Voleybol temel teknikleri parmak pas, manşet pas, servis, smaç ve blok becerilerinden oluşmaktadır. Bununla birlikte bu teknikler kendi içinde farklı becerilere ayrılabilir.

1.4.3.1. Parmak Pas

Voleybolda parmak pas tekniği, topu kontrollü bir şekilde bir oyuncudan diğerine aktarmak için kullanılan temel bir pas tekniğidir. Parmak pas genellikle oyun kurmak için tercih edilen bir tekniktir (Schmidt, 2015). Voleybolda parmak pas tekniğini daha ayrıntılı bir biçimde anlatmak için birkaç basamakta özetleyebiliriz.

Parmak Pası Temel Adımları:

1. Pozisyon Alma:

- Ayaklar omuz genişliğinde açık olmalı.
- Dizler hafifçe bükük pozisyonda olmalı.
- Tercihen bir ayak diğerine oranla daha önde olabilir.
- Vücut ağırlığı ayaklara (daha çok parmak ucuna olacak şekilde) eşit olarak dağıtılmalı.

2. Eller ve Parmaklar:

- Eller açık ve başparmakların parmak uçları birbirini göstermeli
- Parmaklar sanki bir topu kavıyormuş gibi şekil almalı

3. Topun Karşılınması:

- Topa temas sadece parmak uçları ile olmalı,
- Parmaklar topa hafifçe kavramalı, ancak sert bir şekilde sıkılmamalı.

4. Dirseklerin Pozisyonu:

- Dirsekler hafifçe bükülü olmalı,
- Topa temastan sonra kollar topu takip ederken dirsekler de düzelmeli

5. Pas Atma Hareketi:

- Topa yönlendirme hareketi bileğin kullanılmasıyla yapılmalıdır.
- El ve bilek hareketi kontrollü ve doğru bir şekilde uygulanmalı.

- Topa dokunma anında parmaklar hafifçe açılmalı ve yönlendirme sağlanmalıdır.

6. Göz Teması:

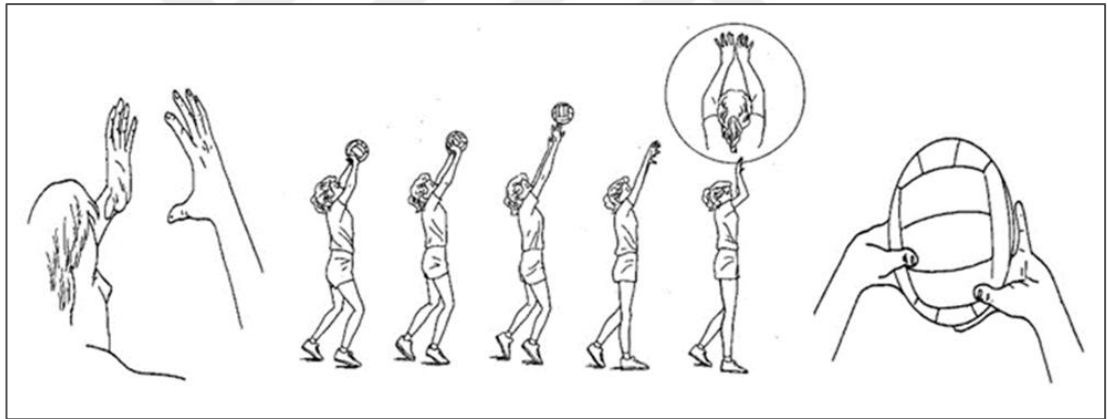
- Pas atarken topa odaklanmak önemlidir. Hedefi görmek, pasın doğru bir şekilde yapıldığından emin olmak için önemlidir.

7. Ayak Hareketleri:

- Pas atarken ayaklar sabit durmalı ve hareket etmemelidir.
- Ayaklar, oyuncunun pas verme yönlendirmesini desteklemek için doğru bir pozisyonda olmalı.

8. Antrenman ve Pratik:

- Parmak pas tekniğini geliştirmek için çok sayıda ve doğru tekrar oldukça önemlidir.
- Hedef çemberleri koyularak yapılan parmak pas antrenmanları, örnek antrenman yöntemlerinden olabilir.

Şekil 1.4. Voleybolda parmak pas tekniği (Çelenk, 2013)

1.4.3.2. Manşet Pas

Voleybolun temel pas tekniklerinden biri olan "manşet pas", topun kontrol edilerek belirli bir hedefe yönlendirilmesini sağlayan bir pas tekniğidir. Çoğunlukla servis karşılamak ve geri hat defansı için kullanılan manşet pas tekniği, yere yakın gelen ya da parmak pas ile karşılanamayacak düzeyde sert gelen toplarda kullanılır (Schmidt, 2015). Voleybolda manşet pas tekniğini daha ayrıntılı ele alacak olursak;

1. Pozisyon Alma:

- Ayaklar omuz genişliğinde açık olmalı.

- Dizler hafifçe bükük pozisyonda olmalı.
- Vücut ağırlığı ayaklara (daha çok parmak ucuna olacak şekilde) eşit olarak dağıtılmalı.
- Vücut belden mümkün olduğunca dik durmalı.

2. Kollar ve Eller:

- Kollar top gelene kadar birleştirilmemeli
- Kollar dirsek eklemi yokmuşçasına gergin olmalı
- Bir el üstte, diğer el altta onu kavramalı, baş parmaklar üstteki elin içinde bulunmalı

3. Ayak Hareketleri:

- Manşet pas sırasında ayaklar genellikle sabit durmalı ve hareket etmemelidir. Ancak, topun geldiği yöne doğru hafif bir adım atmak da gerekebilir.

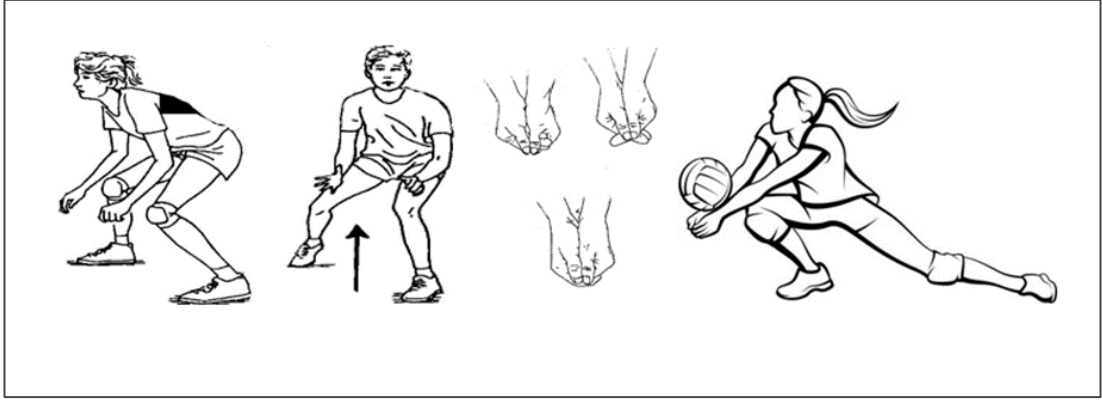
4. Topun Karşılanması:

- Top, genellikle ön kol iç yüzeyine veya bileklere temas ettirilerek karşılanmalı
- Kollar gövde ile yaklaşık 45 derecelik bir açı yapacak şekilde topu karşılamalı.

5. Yönlendirme Hareketi:

- Manşet pas tekniğinde yönlendirme daha çok diz hareketiyle yapılmalıdır. Kollar ile yapılan yönlendirme hareketinde topun savrulma ve istenmeyen yere gitme oranı artış gösterir.
- Omuzlardan ufak bir yön verme yeterli olacaktır.
- Şiddetli gelen toplarda, kollar vücuda doğru hafifçe çekilerek topun hızını azaltmak gerekmektedir.

Manşet pas tekniğini geliştirmek için her teknikte olduğu gibi doğru ve bol tekrar yapmak önemlidir.

Şekil 1.5. Voleybolda manşet pas tekniği (Çelenk, 2013)

1.4.3.3. Servis

Voleybolda servis tekniği, topun rakip sahaya atılması ile yapılan başlangıç vuruşudur (Schmidt, 2015). Etkili kullanıldığında direk sayı kazanma şansı bulunduğu, voleybolun en önemli unsurlarından biri olarak ifade edilebilir. Servis kendi içinde alttan servis, tenis servis, yüzen servis ve smaç servis gibi farklı çeşitlere ayrılabilir. Ayrıca serviste kişisel teknikler de servisin kalitesini ve başarı yüzdesini etkileyebilmektedir.

1. Altan Servis:

- Bu servis türü genellikle başlangıç seviyesindeki oyuncular tarafından tercih edilir.
- Oyuncu, topu avuç içi ve parmaklarıyla tutar.
- Diğer kol ile geriye doğru bir salınım yapılır ve topa alttan vurularak servis gerçekleştirilir.
- Kontrolün artması için avuç içi ile vurulan top, tercihen el yumruk yapılarak kullanılabilir.
- Bu servis türünde dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, top tutulan elden çıktıktan sonra vuruş yapılmalıdır. Asla bir el ile topu tutarken, duran topa vuruş yapılmamalıdır.

2. Üstten Servis (Tenis servis):

- Daha deneyimli oyuncular tarafından tercih edilen bir servis türüdür.
- Oyuncu, topu tek eliyle yukarıya atar ve diğer eliyle vuruş yapar.
- Vuruş yaparken kişisel tekniğe göre farklılaşmalar olabilir. Topa vuran kolun topu takip ettiği hedefe yönelik servis atılacağı gibi, hızla vurup çekme hareketi ile daha çok yüzen servis kullanılabilir.

3. Yüzen Servis:

- Bu servis türünde oyuncu, servis atarken zıplar ve topa düz vuruş yaparak, mümkün olduğu kadar fileye paralel geçiş yapan etkili bir servis elde eder.
- Yüzen serviste topun son anda yer değiştirme ihtimali olduğundan, riskli olmasına karşın, sayı kazanmaya yönelik yapılan etkili bir servis türüdür.

4. Smaç Servis:

- Yüzen servisten farklı olarak, smaç serviste servisi atan oyuncu mümkün olan en yüksek seviyeye sıçrama yapmalıdır.
- Topa adım alıp vuruş yapılacağı için top ileri ve yukarı doğru atılmalıdır.
- Top çift elle atılabileceği gibi, daha çok tek elle havaya atılması tercih edilir.
- İsminden de anlaşılacağı gibi smaç hareketine benzer bir vuruş ve topa kapanma hareketi yapılmalıdır.
- Genellikle üst düzey erkek takımlar ile fiziki kapasitesi yüksek üst düzey kadın sporcular tarafından tercih edilmektedir.
- Etkili kullanımında en çok sayı kazandırabilecek olan bu servis tekniğinde, yeterli kuvvet ve doğru teknik uygulanmadığı takdirde, karşılanması oldukça kolay olabilmektedir.

Şekil 1.6. Voleybolda servis tekniği (Çelenk, 2013)

1.4.3.4. Smaç

Smaç (spike) voleybolda topu rakip sahaya düşürmek amacıyla yüksekten ve güçlü bir şekilde yapılan hücum vuruşudur (Schmidt, 2015). Bu teknik, genellikle ön hat oyuncularından kullanılır ancak 3 metre çizgisinin gerisinden sıçramak suretiyle, geri hat oyuncularından da uygulanabilir. Smaç vuruşu sayı kazanmak veya rakip takımı zor durumda bırakıp, topu pasöre yaklaştırmalarını engellemek için kullanılır. Smaç tekniği ile ilgili ayrıntılı bilgiler:

1. Pozisyon Alma:

- Smaç atmadan önce doğru bir pozisyon almak önemlidir. Hücum tekniğinin doğruluğu kadar, topa giriş tekniği de başarı yüzdesini artırıp, sakatlık riskini azaltmaktadır.
- Sağ elini kullanan smaçörler; 4 numaradan hücum yaparken hücumla çapraz giriş yapmalı, 2 numaradan ise paralel giriş yapmalı,
- Sol elini kullanan smaçörler; 4 numaradan hücum yaparken hücumla paralel giriş yapmalı, 2 numaradan ise çapraz giriş yapmalıdır.

2. Adımlama:

- Adımlama sağ elini kullanan sporcular için sol, sağ, sol şeklinde yapılırken; sol elini kullanan sporcular için sağ, sol, sağ şeklinde olmalıdır.
- İlk adım küçük, ikinci adım topa göre pozisyon olarak daha büyük, son adım ise dikey sıçramaya yönelik, hızlı ve kuvvetli bir adım olmalıdır.

3. Sıçrama ve Vuruş:

- Etkili bir smaç için oyuncu mümkün olduğu kadar yükseğe sıçrayıp, topu en yüksek noktada yakalamalıdır.
- Vuruşu avuç içi ile yapmalıdır.
- Kol ve bilek hareketleri ile vuracağı yöne doğru smaç kapanma hareketini yapmalıdır.
- Tercihen sahadaki boş yerlere plase vuruşu yapacak sporcular, parmak uçları ile topa temas etmelidir.

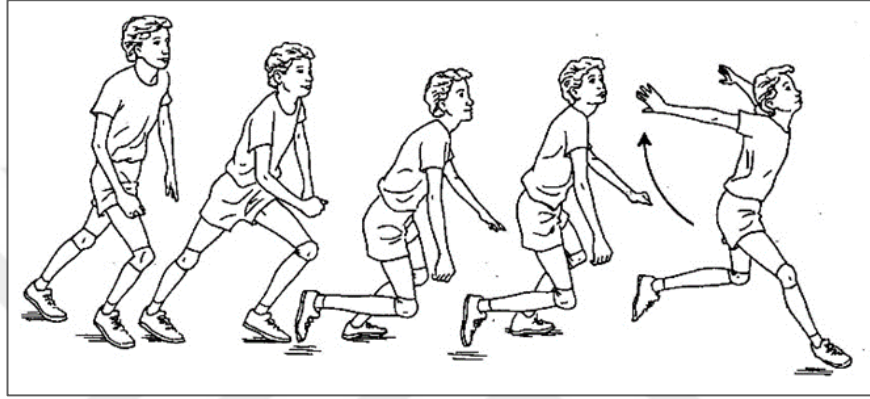
4. Karşı Sahayı Görme:

- Smaç vururken topa odaklanmak önemlidir. Ancak oyuncu, sahanın boş alanlarını havada saniyelik bir zamanda görebilmeli ve vuruşunu buna göre ayarlamalıdır.

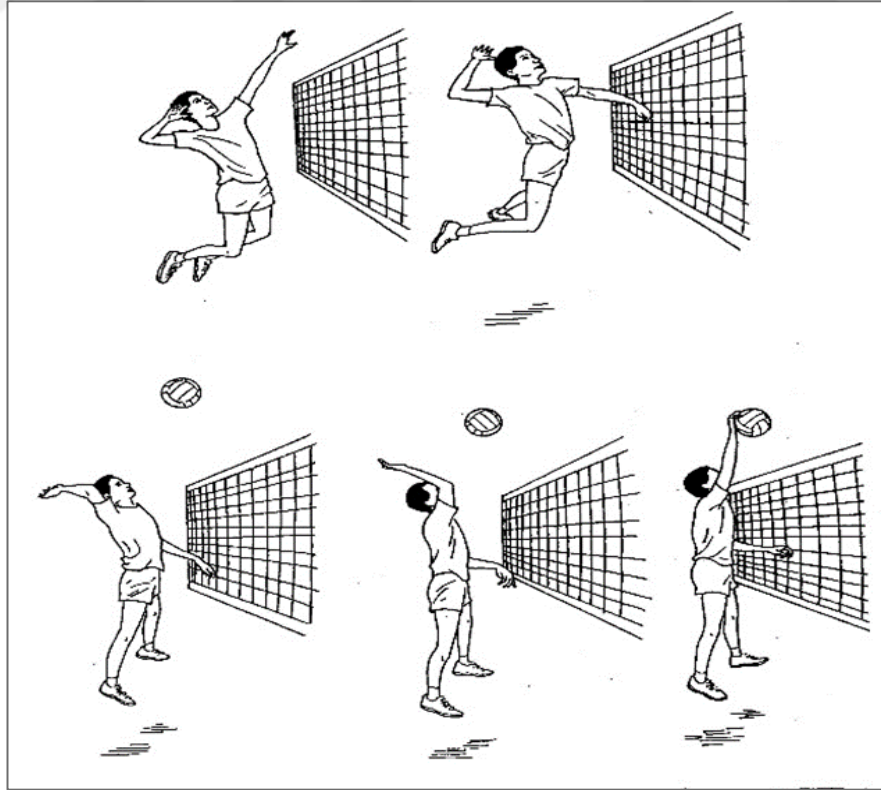
5. Havada Topa Yön Verme:

- Oyuncu smaç tekniğini en etkili şekilde sayıya dönüştürebilmek için sahada boş gördüğü alana vücut, kol ve el bileğini kullanarak dönüş yapmalı ve smaç vuruşunu tamamlamalıdır.

Smaç, voleybolun heyecan verici bir yönüdür ve takımın skor avantajını elde etmesine katkı sağlar. Fazla tekrar ve hedefe yönelik kuvvet antrenmanları ile geliştirilmesi sağlanabilir.

Şekil 1.7. Smaç adımlaması (Çelenk, 2013)

Şekil 1.8. Voleybolda smaç tekniği Voleybolda blok tekniği (Çelenk, 2013)

1.4.3.5. Blok

Voleybol blok tekniği, rakip takımın hücum vuruşlarını engellemek amacıyla kullanılan savunma tekniğidir. Blok, fileye yakın bölgede yapılan ve oyuncuların elleriyle topun geçişini engellemeyi amaçlayan bir harekettir (Schmidt, 2015). İşte voleybolda blok tekniği ile ilgili ayrıntılı bilgiler:

1. Pozisyon Alma:

- Blok için doğru pozisyon almak önemlidir. Blok yapan oyuncular, fileye yakın, rakip smaç oyuncusuna karşı uygun bir pozisyonda durmalıdır.

2. Adımlama:

- Smaç vuracak oyuncuyu tam karşısına almak için iki çeşit adımlama hareketi kullanılır.
- Yana deplase şeklinde yapılan adımlama daha kontrollü olduğundan, her yaş düzeyi için kullanılabilir.
- Çapraz adımla yapılan adımlama ise, daha çok hızlı top oynanan üst düzey maçlarda ve çoğunlukla erkek sporcular tarafından tercih edilmektedir. Bu tekniğin gerekli hazır bulunuşluk olmadan kullanılması, yanlış düşüşlere ve beraberinde sakatlıklara neden olabilmektedir.

3. Sıçrama ve Düşüş:

- Doğru bir smaç adımlaması yapıp, tam hedef belirlendiğinde, hücum oyuncusunun karşısında dikey bir sıçrama yapılmalıdır.
- Blok sıçraması yapan sporcu sıçradığı noktaya düşmeye dikkat etmelidir.

4. Eller ve Kollar:

- Kollar ile parmaklar birbirine yakın, açık ve kuvvetli tutulmalıdır.
- Kollar omuzdan ve bileklerden hafifçe karşı sahaya ve aşağıya dönük olmalıdır.
- Sahanın dış tarafına yakın olan el hafifçe sahaya dönük tutulmalıdır. Bu şekilde blok out ihtimali azaltılmış olmaktadır.

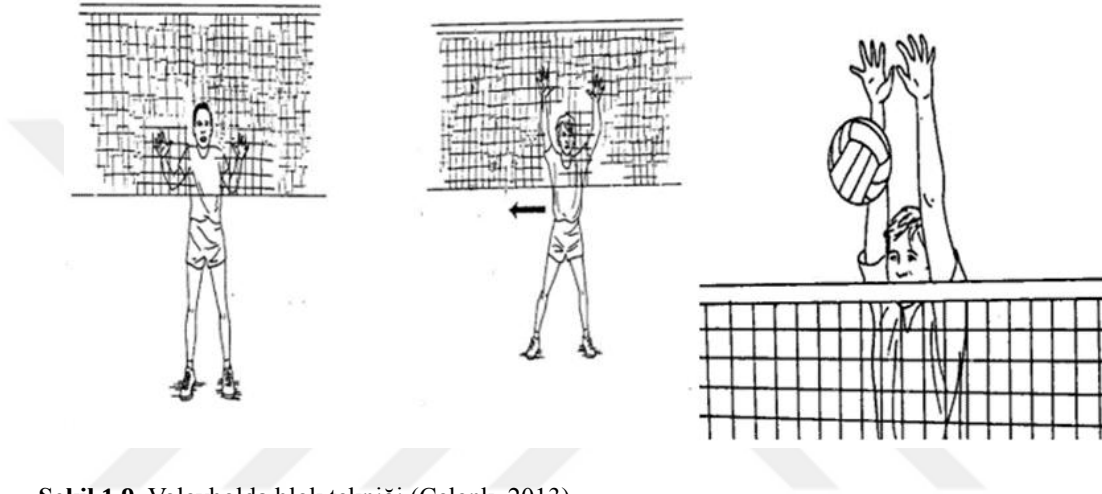
5. Göz Teması:

- Blok yapan oyuncunun gözleri, rakip smaç oyuncusunun ellerine ve topa odaklanmalıdır. Bu, doğru yerde ve doğru zamanlama ile blok yapmayı sağlar.

6. İş Birliği:

- İkili ve üçlü blok yaparken, adımlama sırasında takım arkadaşını kontrol edip senkronize bir şekilde ilerlemek etkili blok yapmak için oldukça önemlidir.

Bloklar, voleybol oyununun savunma stratejisinin önemli bir parçasını oluşturur ve takımın rakip smaçlara karşı direncini artırmak için kritiktir. İyi bir blok düzeni yer savunmasını da büyük ölçüde etkilemektedir.

Şekil 1.9. Voleybolda blok tekniği (Çelenk, 2013)

1.4.4. Voleybolda Oyun Sistemleri

Voleybolda oyun sistemleri, takımın saha içindeki pozisyonlanmasını ve oyuncuların rollerini belirler. Bu sistemler, takımın taktiksel ihtiyaçlarına ve oyuncuların mevkilerine, oyuncu özelliklerine, hücum-savunma becerileri ile rakip takımın özellikleri gibi faktörlere bağlı olarak değişebilir. Yaygın olarak kullanılan bazı voleybol oyun sistemleri:

1.4.4.1. 4-2 Oyun Sistemi

Bu sistem genellikle voleybola yeni başlayanlar, okul takımları düzeyinde tercih edilmektedir. Sistemde daima ön hatta ikili hücum vardır. Öndeki üç oyuncudan ikisi smaçör, biri pasör olarak oyuna katılır. Bu sistemde pasör her pozisyon ön oyuncudur. Sistemin oynanabilmesi için 2 tane pasöre ve 4 adet smaçör özellikli oyuncuya ihtiyaç vardır (Shondell ve Reynaud, 2002).

1.4.4.2. 5-1 Oyun Sistemi

Ülkemizde ve Dünya voleybolunda en çok tercih edilen sistem 5-1 sistemidir. Daha çok üst liglerde ve genç takımlarda tercih edilir. Bu sistemde her oyuncu kendi mevkisinde uzmanlaşmıştır. Sistemde saha içinde bulunan tek pasör, ön ve arka oyuncu iken pasörlük görevine aralıksız devam eder. Takım ön hatta 3 tur 2' li hücumda, 3 tur da 3'lü hücumda oyun kurar (Shondell ve Reynaud, 2002).

1.4.4.3. 6-2 Oyun Sistemi

Bu sistemin bir diğer adı da 6-0 oyun sistemi olarak adlandırılabilir. Sistemin en büyük artısı takımın ön hatta daima üçlü hücumda sahip olmasıdır. Ancak bu sistemi uygulayabilmek için, takımlar en az iki tane hücum yeteneğine sahip pasöre ihtiyaç duymaktadır. Bu da sistemin en büyük dezavantajı olarak nitelendirilebilir. Sistemde daima pasör arka oyuncudur ve öne gelen pasör smaçör olarak oynamaktadır. Bu sistemde takım, dört oyuncu ve iki pasör oyuncusuyla sahaya çıkar. Bir pasör oyuncusu sürekli olarak oyun kurma ve pas atma görevini üstlenirken, diğer pasör oyuncusu savunma ve blok görevlerini yerine getirir. Bu sistemde hücum için genellikle dört oyuncu kullanılır (Shondell ve Reynaud, 2002). Voleybolda takımlar maç içinde oyun sistemini değiştirebilir maçın gidişatına göre stratejik kararlar almak için farklı sistemler kullanabilir.

1.5. Beden Eğitimde TOYA ve Geleneksel Yaklaşımla İlgili Yapılan Çalışmalar

Beden eğitiminde taktiksel oyun yaklaşımı ile ilgili ortaya konan bulgular Mitchell vd. (1995)'in Yapmış olduğu çalışmalara dayanmaktadır. Araştırmacıların altıncı sınıf öğrencileri ile birlikte yaptıkları çalışmalarında toya ve beceri temelli yaklaşım olmak üzere iki farklı eğitim verilmiştir. Araştırma sonucunda toya grubunun beceri temelli gruba oranla, oyuna katılım yüzdeleri daha yüksek bulunmuş ancak beceri uygulama ve karar verme bileşenlerinde ortaya çıkan anlamlı bir sonuca ulaşamamıştır.

1996 yıllarında, Butler'in, Berkowitz'in, Turner'ın, French ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalar dikkat çekmektedir. Berkowitz (1996), çalışmasında toya kullanılarak işlenen derste öğrencilerin oyunu daha iyileştirdiğini ve beceri tabanlı yaklaşıma göre oyunu daha iyi anladıklarını belirtmiştir.

Butler (1996) ise Öğretmenlerle yaptığı çalışmasında; öğrencilerin oyun oynamak için önce becerileri öğrenmelerini, stratejilerin ise öğretmenler rehberliğinde öğrenilmesi gerektiğini, teknik modelin öğrenciler üzerindeki kontrolü sağlamada kolaylık verdiğini, toya'nın ise daha büyük yaş gruplarında ya da hazır bulunuşluğu daha yüksek olan öğrenciler de uygulamasının daha etkili olduğunu belirtmiştir.

Turner (1996), toya ile teknik yaklaşımı karşılaştırdığı çalışmasını 12 hokey öğrencisi ile yürütmüştür. Çalışmasında beceri testinde iki grup içerisinde bir fark ortaya çıkmadığını ortaya koymuştur. Bilgi açısından karşılaştırıldığında Toya lehine önemli ölçüde anlamlı bir fark bulunmuştur. Benzer şekilde oyun kontrolü ve karar vermede toya lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin toya'dan daha çok keyif aldıkları belirtilmiştir.

French ve arkadaşlarının çalışmalarında ise dokuz yaşındaki 48 öğrenciye badminton performansı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Sonuçta bilişsel alandaki gruplar arasında dikkate değer bir fark bulunamazken, beceri alanında smaç dışında toya grubunun lehine yönelik bir farklılık ortaya konmuştur. Karar verme bileşiğine bakıldığında ise deney gruplarında kontrol grubuna oranla daha olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Alison ve Thrope (1997), dokuz yaşında 40 öğrenci ile basketbol üzerine yaptıkları çalışmalarında, toya grubunun beceri tabanlı gruba oranla daha fazla beceri geliştirdiğini ifade etmiş ve öğrencilerin derse katılımının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Jones ve Farrow (1999), oyunlarda bilginin aktarılmasını inceledikleri çalışmalarında; sekizinci sınıftan öğrencilerle badminton konusunu deney ve kontrol gruplarına işlemişlerdir. Ayrıca deney grubuna voleybol kontrol grubuna ise ragbi derslerini işlemişlerdir. Çalışmalarında karar verme hızını ve karar verme düzeyini ölçmüşlerdir. Sonuç olarak deney grubunun beceri düzeyinin kontrol grubuna oranla anlamlı düzeyde üstün bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Yine Mitchell ve Oslin'in (1999) konuyla ilgili yaptıkları bir başka çalışmada, file oyun kategorisindeki taktik anlayışın aynı türdeki branşa transfer edilebildiği sonucuna varmışlardır. Dokuzuncu sınıf öğrencileri ile yapılan çalışmada badminton eğitimi alan öğrencilere pickleball eğitimi verilmiş, daha sonra öğrencilere karar verme ve performans ölçekleri uygulanmıştır. Verilen eğitim sonunda gelişen taktiksel anlayışın branşlar arasında devamlılık sağladığı görülmüştür.

Harvey'in (2003) 16:18 yaş arası futbolcular ile yapmış olduğu çalışmasında; oyun performansı değerlendirme envanteri kullanmıştır. Ölçeğin beceri uylama, destekleme ve karar verme bileşenleri çalışma için seçilmiştir. Sonuç olarak tüm bileşenler de anlamlı ve olumlu yönde bir artış olduğu görülmüştür.

Cruz (2004)'un öğretmen ve öğrencilerin algılarını incelediği çalışmasında taktiksel oyun yaklaşımı modeli ile hentbol konusu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin toya hakkında olumlu görüşleri olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin ise toya ile işlenen derslerde daha aktif oldukları ve daha fazla bilgi edindikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Wallhead ve Deglan (2004) çalışmalarında toya'nın öğrencilerin motivasyonuna etkisini incelemişler ve öğrencilerin taktiksel bilgilerini geliştirirken, motivasyonlarıyla ilgili de olumlu sonuçlar ortaya koydukları gözlemlenmiştir.

Yine 2004 yılında yapılan bir başka çalışmada, Harrison ve arkadaşları taktiksel oyun yaklaşımı ile beceri temelli yaklaşım karşılaştırmışlardır. Üniversiteli voleybolcularla yaptıkları çalışmalarında her iki yöntemde de beceri testleri öz yeterlik bilgi ve oyun anlamında artışlar gözlemlemişlerdir. Araştırmacılar her iki yöntemde de öğrenme ortamının olumlu olmasına bağlı olarak anlamlı düzeyde iyileşmeler bulunabileceğini belirtmişlerdir (Harrison, 2004).

Tuzcuoğlu (2006) çalışmasında, geleneksel yaklaşım ve toya kapsamında işlenen tenis branşını, beceri analizi ve maç analizi noktasında ele alarak bir farklılık olup olmadığını ele araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna göre her iki grupta kendi içlerinde beceri ve maç analizi bakımından gelişim göstermiştir. Ancak beceri analizi değerlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna karşın maç analizi değerlerinde toya ile eğitim verilen grubun puanları daha yüksek bulunmuştur.

2007 yılında Şahin'in toya ile hentbol branşına yönelik yapmış olduğu çalışmasında gruplar arası zihinsel alan ve psikomotor alan düzeylerine bakmıştır. Bu çalışmada iki grubun son testleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Oyun performansının beceri uygulama, karar verme ve destekleme indekslerinde deney grubunda olumlu yönde anlamlı gelişmelere rastlanmıştır (Şahin, 2007).

Lee ve Ward (2009) ragbi branşında teknik ve taktik merkezli deney ve kontrol gruplarında işledikleri derslerin sonucunda elde ettikleri verilere dayanarak; taktik odaklı yöntemin destekleme davranışlarını anlamlı düzeyde geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Yine 2009 yılında Bohler'in toya modeliyle yapmış olduğu çalışmada, voleybol branşına yer vermiştir. Çalışmanın sonucunda toya modelinin öğrencilerde taktik anlayışa katkı sağladığı, karar verme ve oyun performansını arttırdığı gözlemlenmiştir (Bohler, 2009).

Fry vd. (2010) anket yöntemi kullanarak yapmış oldukları çalışmalarında, oyunlarda yetkinlik yaklaşımına olan algılarını değerlendirmişlerdir. Değerlendirme sonucunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu derse olan ilgi ve katılımının arttığını belirtmişlerdir.

Taktiksel oyun yaklaşımının oyun performansı, oyun bilgisi ve karar verme üzerine etkilerini inceledikleri çalışmalarını Gray ve Sproule (2011), basketbol branşında ortaokul öğrencileri ile yapmışlardır. Çalışmada kontrol grubunu doğrudan uygulama grubu, deney grubunu ise toya grubu oluşturmuştur. Sonuç olarak grup yetenekleri ele alındığında anlam düzeyi yüksek fark gözlenemezken, oyun performansı açısından deney grubunun daha iyi kararlar vermiş olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca deney grubunun karar verme kabiliyeti kötüleşirken oyun temelli kontrol grubunda toplu becerilerde ve karar verme becerisinde iyileşme olduğu belirtilmiştir.

Broek vd. (2011) üç farklı öğretim grubu ile yapmış oldukları çalışmalarında öğretmen merkezli, öğrenci merkezli toya ve öğrenci merkezli klasik yöntem kullanılmıştır. Çalışmada voleybol branşına yer verilirken, çalışmanın sonucunda tüm gruptaki öğrencilerin taktik bilincinin iyileştiği ortaya koyulmuştur. Bununla birlikte öğrenci merkezli toya grubunun taktik bilgisinin, diğer gruplara oranla anlamlı ölçüde artış gösterdiği belirtilmiştir. Tüm bunlardan yola çıkarak öğrenci merkezli toya yönteminin karar verme sürecini olumlu yönde etkilediği vurgulanmıştır.

Alagül (2015)'ün Korfbol branşında yapmış olduğu çalışmasında, toya modelinin öğretmenlerde hem teorik hem de pratik olarak desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Zeng vd. (2016) anaokulu öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında oyunları anlama modelinin etkilerini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda oyunları anlama modelinin öğrencilerde motor beceriler duysal tutum karar verme ve oyun performansında

olumlu gelişmelere katkı sağladığı belirtilmiştir. Sonuçlar doğrultusunda toya modelinin basketbol branşında çocukların oyun performansı ve duygusal tutumlarını olumlu yönde geliştirmede katkı sağladığı söylenmektedir.

Tekin ve Gün (2020) Toya modeli ile geleneksel modeli karşılaştırdıkları çalışmalarında, toya modelinin daha çok oyuna dayalı bir model olduğundan, öğrencilerde dersi anlama ve anlamlandırmada oldukça uygun bir model olduğunu ifade etmişlerdir.

1.6. Çalışmanın Önemi ve Amacı

Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan bir anadolu lisesi 10. Sınıf öğrencileri ile yapılan olan bu çalışmanın amacı, beden eğitimi dersi kapsamında taktiksel oyun yaklaşımı ile işlenecek voleybol derslerinin, öğrencilerde oyun performansı, kural bilgisi, problem çözme becerisi ve beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına etkilerini incelemektir.

Dünyada beden eğitiminde kullanılan model temelli öğretimlerin beden eğitimi öğretimi üzerine etkileriyle ilgili yapılmış çalışmalar çok sayıda olmasa da mevcuttur. Türkiye’de ise benzer çalışmalar yapılmış ancak voleybol branşı ile yapılmış olan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Benzer çalışmalar beden eğitimi dersi değil spor okulu ya da üniversite düzeyinde yapılmış (Güneş, 2019 ; Asma ve Soytürk, 2018), beden eğitimi dersi kapsamında yapılanlarda da sadece bilişsel çıktılara bakılmıştır (Tekin ve Gün,2020).

Beden eğitimi derslerinde taktiksel oyun yaklaşımı modelinin kullanılması birçok sebeple gereklidir:

Öğrencilerin motivasyonunu artırır: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin derslere olan motivasyonunu artırır. Oyun temelli bir öğrenme süreci, öğrencilerin daha çok katılım göstermesini ve daha fazla öğrenme deneyimi yaşamasını sağlar. Öğrencilerin daha etkili öğrenmesini sağlar: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin oyun temelli öğrenme sürecine dahil olmalarını sağlar. Bu sayede, öğrenciler öğrenmeyi daha keyifli bir şekilde gerçekleştirir ve daha kalıcı bir öğrenme deneyimi yaşarlar. Bu çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine karşı tutumlarını incelemektedir.

Stratejik düşünme becerilerini geliştirir: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin stratejik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Oyun içinde farklı stratejiler

geliştirerek, öğrenciler problemleri daha iyi analiz etme ve hızlı karar verme yeteneklerini geliştirir. Yapılan bu çalışma ile, taktiksel oyun yaklaşımı modelinin, lise düzeyinde voleybol branşında problem çözme becerisine etkisi de incelenmektedir.

Öğrenmenin kalıcılığı: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin öğrenmelerinin kalıcılığını artırır. Bu yaklaşım, öğrencilerin sadece beden eğitimi dersinde değil, hayatın diğer alanlarında da stratejik düşünme ve takım çalışması becerilerini kullanmalarına olanak tanır. Takım çalışması becerilerini geliştirir: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin takım çalışması becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Oyun içinde birbirleriyle iletişim kurarak, birbirlerine destek olarak, takım olarak hareket etmeyi öğrenirler. Yapılan bu çalışma, taktiksel oyun yaklaşımı modelinin voleybolda bilişsel başarıya etkisini de incelemektedir.

Öğrencilerin fiziksel becerilerini geliştirir: Taktiksel oyun yaklaşımı, öğrencilerin fiziksel becerilerini geliştirir. Oyun içinde hareket ederek, koordinasyon, denge ve esneklik gibi becerilerini geliştirirler. Taktiksel oyun yaklaşımının oyun performansına etkisini de inceleyen bu çalışma, voleybol performansını inceleme açısından da önem arz etmektedir.

Bu çalışma beden eğitimi dersinde taktiksel oyun yaklaşımı ile voleybol öğretiminin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlarının her birine ve bununla beraber problem çözme becerisine olan etkilerini inceleyecek olması açısından önem arz etmektedir. Araştırmanın lise beden eğitiminde voleybol öğretimi konusunda beden eğitimi öğretmenlerine yardımcı olması ve daha sonra yapılacak olan benzer çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir.

1.7. Problemler ve Alt Problemler

1. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin kural bilgisi ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin kural bilgisi son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin kural bilgisi kontrol ve deney grubu puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerileri ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerileri son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerileri arasında anlamlı fark var mıdır?

7. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

8. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

9. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumları arasında anlamlı fark var mıdır?

7. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin oyun performansları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

8. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin oyun performansları son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

9. Taktiksel oyun yaklaşımı (deney grubu) ve geleneksel yaklaşım (kontrol grubu) kullanılarak voleybol eğitimi alan öğrencilerin oyun performansları arasında anlamlı fark var mıdır?

1.8. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2022-2023 eğitim öğretim yılı,
- Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki bir anadolu lisesinin 10. sınıfında öğrenim gören 60 öğrenci (30+30 iki sınıf)
- 10 hafta, yirmi ders saati uygulama süresi (8'i voleybol ders planı, 2'si ön-son test),
- Araştırmacı tarafından hazırlanan 8 haftalık voleybol ders planları ile sınırlıdır.

2. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışma deneysel bir araştırma olup ön test - son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Çalışmanın bağımsız değişkeni, “taktiksel oyun yaklaşımı ile hazırlanmış voleybol eğitim programı” dır. Çalışmanın bağımlı değişkenleri ise; sporcuların oyun performansı indeksleri ile oyun kuralı bilgi düzeyleri, beden eğitimine karşı tutumları ve problem çözme becerileri oluşturmaktadır.

2.1. Araştırma Grubu

Araştırma evrenini 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, bir Anadolu lisesinin 10. sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örneklem yöntemi kullanılarak belirlenen lisede eğitim gören 10. sınıflar arasından basit tesadüfi örnekleme ile seçilen iki sınıf oluşturmaktadır. Araştırma grubunu her bir sınıftan 30’ar öğrenci olmak üzere toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Sınıflardan biri kontrol grubu (geleneksel yaklaşım uygulanacak), biri de deney grubu (taktiksel oyun yaklaşımı uygulanacak) olarak belirlenmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın duyuşsal boyutuna yönelik verilerini elde etmek için Demirhan ve Altay tarafından geliştirilen ve geçerliliği- güvenilirliği hesaplanmış “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacıdan alınan izinler doğrultusunda kullanılan likert tipi ölçekte 24 madde bulunmaktadır. Bu maddelerin 12’si olumlu, 12’si ise olumsuz içeriklidir. Cronbach’s Alpha güvenirlik testi yapılan ölçekte güvenirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçüt geçerliği korelasyon katsayısı 0,83, sınıf içi korelasyon katsayısı ise 0,85 olarak bulunmuştur (Demirhan ve Altay, 2001).

Araştırmanın bilişsel boyutundaki verilerin toplanması için araştırmacının geliştirdiği voleybolda bilişsel başarı testi kullanılmıştır. Voleybolda bilişsel başarı testi kural bilgisi ve oyun sistemlerini içermektedir. Sorularda okul takımı düzeyinde müsabakalara katılacak olan sporcuların minimum düzeyde bilmesi gereken kural ve sistemlere yer vermeye özen gösterilmiştir. Bu bağlamda kapsam geçerliliğini sağlamak için branşta uzman (voleybol antrenörlük belgesine sahip) beden eğitimi öğretmenlerinin, uluslararası

voleybol hakemlerinin ve en az 4. Kademe voleybol antrenörlük belgesine sahip olan antrenörlerin görüşleri alınarak olası sorular hazırlanmıştır. Her soruda açık, net ve anlaşılır ifadeler kullanılmaya özen gösterilmiştir. Daha sonra hazırlanan sorular Türkçe alanında uzman öğretmenlere gösterilerek soruların dil bilgisi açısından görüşleri istenmiştir. Türkçe öğretmenlerinden elde edilen geri bildirimler doğrultusunda, gerekli düzeltmeler yapıp sorular son haline getirilmiştir. Son haline getirilmiş olan voleybolda bilişsel başarı testi daha önceden voleybol derslerine katılmış ve takımda oynayan 30 öğrenciye uygulanmış ve testin güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Test başarı testi olduğundan kr20 yönteminin uygulanmış ve analiz sonucunda güvenilirlik katsayısı 0,706 olarak bulunmuştur. Bu aşamalar sonucunda testin uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir.

Araştırmanın psikomotor boyutundaki verilerini toplamak için oyun performansı değerlendirme ölçeği (OPDÖ) kullanılmıştır. Oslin vd. (1998) geliştirilen bu ölçekten, çalışmamız için karar verme, beceri uygulama ve destekleme bileşenleri kullanılmıştır.

Öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik çözümler sunmak ve verileri ortaya koyabilmek için Heppner ve Petersen (1982) tarafından “Problem Çözme Envanteri”, gerekli izinler alınarak çalışmaya başlanmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Şahin ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (Şahin vd., 1993).

2.2.1. Voleybolda Bilişsel Başarı Testi

Araştırmanın bilişsel boyutundaki verilerin toplanması için araştırmacı tarafından voleybolda bilişsel başarı testi geliştirilmiştir (Araştırmacı voleybol 2. Kademe antrenörlük belgesine sahip, alanında uzman ve voleybolda milliliği bulunan yeterliliklerdedir). Voleybol başarı testi kural bilgisi ve oyun sistemlerini içermektedir. Sorularda okul takımı düzeyinde müsabakalara katılacak olan sporcuların minimum düzeyde bilmesi gereken kural ve sistemlere yer vermeye özen gösterilmiştir. Bu bağlamda kapsam geçerliliğini sağlamak için branşta uzman (voleybol antrenörlük belgesine sahip) beden eğitimi öğretmenlerinin, uluslararası voleybol hakemlerinin ve en az 4. Kademe voleybol antrenörlük belgesine sahip olan antrenörlerin görüşleri alınarak olası sorular hazırlanmıştır. Ayrıca sorular hazırlanırken herhangi bir hataya yer vermemek adına, voleybol oyun kuralları kitapçığında da yararlanılmıştır (TVF, 2020). Son haline getirilmiş olan voleybolda bilişsel başarı testi daha önceden voleybol derslerine katılmış ve takımda oynayan 30 öğrenciye uygulanmış ve testin güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Kr20 kullanılarak hesaplanan güvenilirlik katsayısı

0,706 olarak bulunmuştur. Testin güvenilir bir test olduğu sonucuna ulaşıldıktan sonra çalışmada uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir.

2.2.2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

Araştırmanın duyuşsal boyutuna yönelik verilerine ulaşmak için Demirhan ve Altay tarafından geliştirilen ve geçerliliği - güvenilirliği hesaplanmış “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” araştırmaya katılan tüm öğrencilere uygulanmıştır. Ölçeği kullanmak için araştırmacıdan izin istenmiş ve olumlu cevap alınmıştır. 12 olumlu ve 12 olumsuz madde içeren bu ölçek 5li likert tipi bir ölçektir. Cronbach’s Alpha güvenirlik testi yapılan ölçekte güvenirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçüt geçerliği korelasyon katsayısı 0,83, sınıf içi korelasyon katsayısı ise 0,85 olarak bulunmuştur (Demirhan ve Altay, 2001).

2.2.3. Problem Çözme Envanteri

Araştırmaya katılan tüm öğrencilere probleme ilişkin çözüm becerileri için Heppner ve Petersen (1982) tarafından geliştirilen ve Şahin vd. (1993) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan “Problem Çözme Envanteri” uygulanmıştır (Şahin vd., 1993). Ölçek için gerekli izinler istenmiş ve olumlu cevap alınmıştır. Ölçek 35 maddeden oluşmaktadır. Likert tipi olan ölçekte 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir (Çınar vd., 2009)

2.2.4. Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği (ÖPDÖ)

Araştırmanın psikomotor boyutundaki verilerini toplamak için Oslin vd. (1998) tarafından geliştirilen oyun performansı değerlendirme ölçeği (OPDÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliğini sağlamak için alanında uzman antrenör ve öğretmenlerden destek alınmıştır (Araştırmacı, 3 ve 4. Kademe antrenörlük belgesine sahip antrenörler, milli sporcu ve uluslararası hakem görüşleri alınmıştır). Araştırma için ölçeğin karar verme, beceri gelişimi ve destekleme bileşenleri kullanılması uygun bulunmuştur. Karar verme, oyun sırasında topla ne yapması gerektiği konusunda uygun kararları vermesini; beceri gelişimi, seçilen becerilerde (parmak pas, manşet, servis, smaç, blok) göstermiş olduğu performans verimliliğini; destekleme ise, topla oynanmayan alanda pas alarak şut atmak için uygun bir yer almasını ifade etmektedir. Veri toplamak için oluşturulan gözlem formları araştırmacı ve

ikinci bir gözlemci tarafından ön test ve son test olarak doldurulmuştur. Oyun performansının hesaplanması:

Karar Verme İndeksi (KVI) = Öğrencinin uygun olan kararlarının sayısı/öğrencinin uygun olmayan kararlarının sayısı

Beceri Uygulama Performansı İndeksi (BPI) = Öğrencinin doğru beceri gösterimlerinin sayısı/öğrencinin doğru olmayan beceri gösterimlerinin sayısı

Destekleme İndeksi (DI) = Öğrencinin uygun olan destek davranışlarının sayısı/öğrencinin uygun olmayan destek davranışlarının sayısı

Oyun Performansı = $KVI + BPI + DI / 3$ şeklindedir.

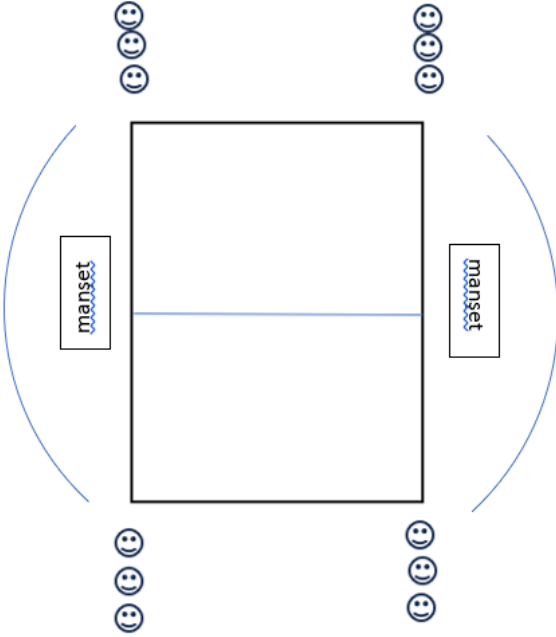
2.3. Verilerin Toplanması

Seçilen sınıflardaki öğrencilerden çalışmaya katıldıktan sonra çalışma boyunca ilgili voleybol programına uymaları ve bu programın haricinde başka bir voleybol müsabaka veya etkinliğine dahil olmamaları konusunda sözlü beyan alınmış ve herhangi bir voleybol çalışma programına devam edenlerin verileri çalışmaya dahil edilmeyeceği belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerde herhangi bir voleybol çalışma grubuna katılan öğrenciye rastlanmamıştır.

Araştırmanın psikomotor boyutundaki verileri için Oslin vd. (1998) tarafından geliştirilen oyun performansı değerlendirme ölçeği (OPDÖ) gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Ölçeğin içerisinden karar verme, beceri uygulama ve destekleme bileşenleri ile her bir oyuncu için gözlem yoluyla tek tek karar verme indeksi, beceri uygulama indeksi ve ayarlama indeksi oluşturulmuştur. Bu aşamada araştırmaya katılan öğrenciler önce 6'şarlı takımlara ayrılıp karşılıklı müsabaka yaptırılmış, müsabaka esnasında da alanında uzman iki gözlemci (milli voleybolcu olan ve 2. Kademe voleybol antrenörlük belgesine sahip araştırmacı ile; 3. Kademe antrenörlük belgesine sahip gözlemci) öğrenciler tarafından sergilenen olumlu ve olumsuz becerileri gözlem formuna işlenmiştir. Gözlemcilerin oluşturduğu iki ayrı indeksin ortalama puanları dikkate alınarak her bir oyuncunun oyun performansları hesaplanmıştır.

2.3.1. Geleneksel Yaklaşım Derslerinin (Kontrol Grubu) İşlenmesi

Çizelge 2.1. Geleneksel yaklaşım derslerinin planı

1. Hafta - Voleybolda Temel Duruşlar ve Oyun Kuralları	Isınma: 10 dakika stretching Esas devre: Öğrencilere voleybolda esas duruş gösterilir. (Bacaklar omuz genişliğinde açık, bacaklar dizlerden hafif bükülü, bizi ayak altına göre biraz önde) Top kendilerine gelmeden bu duruşta, tercihen parmak ucunda bekleyebilecekleri söylenir. Daha sonra esas duruştan top yakalamaya yönelik çıkış çalışmaları yaptırılır. Dersin ikinci aşamasında oyun kuralları sınıfta tahtaya çizerek ve pekiştirmek için kahoot çalışması yaparak anlatılır.
2. Hafta - Manşet Pas	Isınma: 5 dk. Düz koşu, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: Öğrencilere voleybolda manşet tekniği gösterilir. Daha sonra öğrenciler 4'erli gruplara ayrılır. Her bir grup sahanın bir köşesine geçerek arka arkaya sıra olur. Öğrencilerden kendi üzerinde yürüyerek karşı grubun olduğu yere kadar manşet pas yapmaları istenir. İkinci ders saatinde ise; öğrencilerden son etkinlikteki yerlerine geçmeleri istenir. Tek sahadaki öğrencilerde top vardır. Sıranın en önündeki öğrencilerden ellerindeki topu çift elle karşı sahaya atmaları istenir. Karşı sağıda elinde topsuz bekleyen öğrencilerden ise atılan topun üzerinden ayakları yere basarak geçmeleri istenir. Bu çalışmada amaç topun karşısına geçebilme becerisini arttırmaktır.
3. Hafta - Parmak Pas	Isınma: 7 dk. On pas oyunu, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: Öğrencilere voleybolda parmak pas tekniği gösterilir. Teknikte ilk olarak parmak pas ellerin nasıl tutulması gerektiği gösterilir. Daha sonra gösterilen teknikte topu çift elle yere doğru sektirmemeleri istenir. Sonra aynı teknikle kendi üzerlerinde kontrol pas yapmaları istenir. Dersin ikinci aşamasında öğrenciler 4'erli gruplara ayrılır. Her bir grup sahanın bir köşesine geçerek arka arkaya sıra olur. Öğrencilerden kendi üzerinde yürüyerek karşı grubun olduğu yere kadar parmak pas (kontrol pas şeklinde) yapmaları istenir. Dersin son aşamasında ise file üzerinden karşılıklı parmak pas çalışmaları yapılır ve ders sonlandırılır.

Çizelge 2.1. Devam. Geleneksel yaklaşım derslerinin planı

4. Hafta - Alttan Servis, Tenis Servis	Isınma: 10 dk. Düz koşu, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: Öncelikle öğrencilere alttan servis tekniği gösterilir. Servis vuruşu yapmadan önce topun diğer elden çıkmış olmasına dikkat etmeleri hatırlatılır. Öğrencilere öncelikle fileye yakın yerden servis atabilecekleri, başarılı oldukça daha geriden servis atmaya ve en sonunda çizginin gerisinde servis noktasından servis atmaya başlamaları istenir. Dersin ikinci aşamasında öğrencilere tenis servisi tekniği gösterilir. Öğrencilerden mümkün olduğu kadar çok tekrar ile her iki sahada da tenis servis çalışması yapmaları istenir. Karşılıklı servis manşet çalışması ile ders sonlandırılır.
5. Hafta - Hücum Çalışmaları	Isınma: On pas oyunu, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: İlk ders öğrencilere hücum adımlaması gösterilir. Tekniği bir ders boyunca mümkün olduğu kadar fazla tekrarla kavramaları sağlanır. Daha sonra öğrenciler ikiye ayrılarak, hem kollarını ısıtmaları, hem de smaç tekniğindeki bilek hareketini kavramaları için kendi attıkları topa karşılıklı smaç vurmaları istenir. İkinci ders saatinde ise öğrencilere öncelikle smaç giriş yönleri gösterilir. Daha sonra kendi attıkları topa filede smaç vurmaları istenir. Son olarak her iki sahadan da filede Pasörün attığı topa hücum vuruşu yapmaları istenir.
6. Hafta – Savunma, File Üstü Defansı	Isınma: 5 dk. Düz koşu, 25 sayı manşet maçı, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: Öğrencilere ilk ders savunmada nasıl top beklemeleri gerektiği anlatılır. Bununla ilgili yer dirilleri yaptırılır. Daha sonra karşılıklı smaç defans çalışmasına geçilir. Dersin son aşamasında ise sahalardan birine altı öğrenci yerleştirip, diğer sahadan yapılan hücum vuruşuna savunma yapmaları istenir.
7. Hafta - Beceri Edinimi, Blok Tekniği	Isınma: 10 dk. Hafif tempo futbol maçı, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: İlk ders öğrencilerle dikey sıçrama çalışmaları yapılır ve file önünde sıçradığı yere düşmesi için çokça tekrar yapılır. Öğrenciler bu sıçramaları yaparken karşı sahaya düşmemeleri konusunda uyarılır. Daha sonra öğretmenlerin vurduğu topa tekli blok çalışması yapılır. Dersin son aşamasında ise blok yerine göre savunmanın nerede yer alması gerektiği anlatılır. İki takım halinde file üstü ve yer defans çalışmasıyla ders sonlandırılır.
8. Hafta - 6'şarlı Takımlarla Maç	Isınma: 7dk. Düz koşu, stretching ve ısınma dirilleri Esas devre: Karşılıklı top çekme, parmak parmak pas, manşet pas ve smaç defans çalışması ile maç ısınması yapılır. File üstü hücum ve servis atışından sonra karşılıklı altışarlı takımlar halinde maç yapılır.

2.3.2. TOYA (Deney Grubu) Derslerinin İşlenmesi

Çizelge 2.2. TOYA ders planı

1. Hafta (Oyun)	Isınma: 5 dk. Tenis toplar ile filenin karşı tarafına atma oyunu. 3'e3 gruplar voleybol sahalarına eşit şekilde yerleşir. Toplar iki sahada eşit sayıda bulunur. Amaç; kendi sahadaki topları karşıya at. Kural; topu elinde uzun süre bekletmeden hemen atmalısın. Esas devre: 2 oyuncu ile oynanır. Her bir oyuncu bir voleybol sahasına geçer. File iki oyuncunun arasında kalır. Oyun çok sert olmayan, yaklaşık voleybol topu büyüklüğünde bir top ile oynanır. (lastik top ya da hentbol topu olabilir.) Oyuncular topu sıra ile karşı sahaya atarlar. Karşı sahadaki oyuncu ise arkadaşının attığı topu yakalamaya çalışır. Sonra topu karşı sahaya atar. Oyun bu şekilde devam eder. Alternatif olarak gelen topu tutmak yerine üzerinden geçebilirler. Oyunun kuralı: topu voleybol saha çizgilerinin dışına atmamalısın.
2. Hafta (Oyunun Değeri)	Isınma: Oyuncular voleybol sahası dip çizgisine geçerler. Ellerindeki voleybol toplarını file üzerinden çift elle karşı sahaya atarlar. Daha sonra topun peşinden koşup karşı sahanın dip çizgisini geçmeden yakalamaya çalışırlar. Esas devre: 3'e 3 takımlar voleybol sahalarına yerleşir. Oyunun amacı; topun rakip sahada yere düşmesini sağlamak ve kendi sahadaki düşmesini engellemek. Kurallar: • Topu tutmak yasak. Yalnızca vücudunun herhangi bir yeriyle vuruş yapabilirsin. • Topu tek vuruşta karşı sahaya göndermelisin. • Top hangi sahada yere düşerse rakip takım 1 puan alır. • 25 puan sonra sahalara değişilir.
3. Hafta (Taktiksel Farkındalık – Pas - Hücum)	Isınma: Bir oyuncu voleybol sahasının ortasında durur. Diğer oyuncu ise yanında birkaç top ile ilk oyuncunun yanında bekler. Elinde top olan oyuncu topu yerden herhangi bir yöne doğru yavaşça yuvarlar. Topsuz oyuncu ise, topa voleybol sahasının dışına çıkmadan deymeye çalışır. O sırada elinde top olan oyuncu başka bir topu farklı yöne yuvarlar. 3 tekrardan sonra oyuncular yer değişir. Esas devre: 4'e 4 takımlar ayrılır. Oyunun amacı; topun rakip sahada yere düşmesini sağlayarak sayı yapmak. Kurallar: • Topa. yalnızca kolların ve el parmak uçların ile vuruş yapabilirsin. • Topu en fazla 3 pasta karşı sahaya göndermelisin. • Aynı oyuncu üst üste iki kez vuruş yapamaz. • Topu karşı sahaya düşüren sayı yapmış olur. SORU: Topa ikinci vuruşu yapan oyuncu, 3. vuruşu yapacak arkadaşının topa yetişmesini sağlamak için nasıl bir vuruş yapmalıdır? (nasıl pas atmalıdır?) CEVAP: Mümkün olduğu kadar yüksek ve bombeli atmalıdır. SORU: Karşı sahada topun yere düşmesini sağlamak için topu nereye atarsın? CEVAP: Boş alanlara
4. Hafta (Taktiksel Farkındalık – Savunma)	Isınma: 10dk. On pas oyunu ile ısınılır. Sınıf iki eşit takıma ayrılır. Kura atışı ile top hangi takımda başlayacak karar verilir. Oyuna başlayan takım oyuncuları topu birbirlerine atarken yüksek sesle her bir pası sayarlar. Aynı esnada rakip takım oyuncuları topu araya girerek almaya çalışır. (elden top almak yasak) 10 pası tamamlayan takım oyunu kazanır. Esas devre: 4'e 4 takımlar ayrılır. Oyunun amacı; rakip takımın hücumunun yere düşmesini engellemek. Daha sonra 3. pasta topu karşı sahaya göndermek. Kurallar: • Topa. yalnızca kolların ile vuruş yapabilirsin. • Topu en fazla 3 pasta karşı sahaya göndermelisin. • Aynı oyuncu üst üste iki kez vuruş yapamaz. • Alanı takım arkadaşlarıyla paylaşmalısın

Çizelge 2.2. Devam. TOYA ders planı

	<i>SORU: Rakip sahadan gelen hücum topuna ilk vuruşu hangi oyuncu yapmalıdır?</i> <i>CEVAP: Topa en yakın olan oyuncu</i> <i>SORU: rakip sahadan gelen topa daha çabuk yetişmek için hangi pozisyonda beklemelisin?</i> <i>(alçak pozisyon , yüksek pozisyon)</i> <i>CEVAP: Yüksek pozisyon</i>
5. Hafta (Karar Verme)	Isınma: 10dk. On pas oyunu Esas devre: 5'e 5 iki sahada arka ortada (6 numaralı bölgede) arka arkaya sıraya geçilir. Oyunun amacı; topun rakip sahada yere düşmesini sağlayarak sayı yapmak. Kurallar: • En öndeki oyuncular bir adım öne çıkar ve vuruş yapmak için top bekler. • Vuruş yaptıktan sonra kendi sırasının arkasında tekrar sıraya geçer. • Vuruş yalnızca kollarla yapılabilir. • Tek yada çift kol kullanılabilir. • 25 sayı alan takım oyunu kazanır. Ancak oyunu başlatmadan önce oyuncuların karar vermelerine yardımcı olacak, ne ve nasıl yapmaları ile ilgili bilgilendirmeler yapılır. Oyun içinde kararı kendilerinin verip uygulamaları beklenir. Bu bilgilendirmeler ne yapmalı ve nasıl yapmalı sorularına cevap niteliğinde olmalıdır. Ne yapmalısın: Karşıdaki oyuncu çok geride bekliyorsa topu file önüne atmalısın. Nasıl yapmalısın: Topa yavaşça vurup, bombe vererek karşı sahaya göndermelisin. Ne yapmalısın: Karşıdaki oyuncu çok içeride bekliyorsa gerisine doğru atmalısın. Nasıl yapmalısın: topa daha ser bir vuruş yapıp, karşı sahanın dip çizgisine göndermelisin. Ne yapmalısın: Karşıdaki oyuncunun özelliklerine göre hareket etmelisin. Nasıl yapmalısın: Gözlem yapmalısın. Karşıdaki oyuncuyu tanımaya çalışmalısın.
6. Hafta (Beceri Edinimi – Servis, Manşet ve Parmak Pas Tekniği)	Isınma: Oyuncular voleybol sahası dip çizgisinde, servis bölgesinde arka arkaya sıraya geçerler. Önce manşet tekniği belirgin noktalarıyla kısaca anlatılır. Sonra voleybol sahası etrafında tam tur, saat yönünün tersine bir yol izleyerek, hareketli manşet çalışması yapılır. Aynı şekilde parmak pas çalışması da yapılır. Öğretmen eksikleri ve yanlışları gözler. Daha sonra bu yanlışların nedenleri sorular sorulup tartışılarak bulunmaya çalışılır. Örnek: manşet alırken top ileri değil yukarı ve arkaya gitti. Bunun nedeni ne olabilir? Cevap: manşet alırken dirseklerimizi bükmemiz. Hatalar düzeltilip doğru pas ve manşet teknikleri öğretildikten sonra oyuncuların tekrar dip çizgide yan yana sıraya geçmeleri istenir. Daha sonra servis tekniği anlatılır ve öğrencilerin önce filenin yakınından, yakından atmayı başardıkça da daha geriden servis atmaları istenir. Esas devre: Öğrenilen becerilerin oyun içinde kullanımı sağlanır. Saha ikiye bölünür. Yarı sahada 3'e3 takımlar voleybol sahalarına yerleşir. Daha sonra bir oyuncu servis atarak oyunu başlatır. Karşı sahada topu karşılayan oyuncular ise önce manşet alırlar. Sonra manşet alan oyuncunun dışındaki bir oyuncu parmak pas atar. Pası attığı oyuncu ise topu tekrar parmak pas ile rakip sahaya gönderir. Top hangi sahada yere düşer ise rakip takım bir sayı kazanmış olur. Oyun 25 sayıda son bulur.
7. Hafta (Beceri Edinimi – Hücum ve Blok Tekniği)	Isınma: Düz koşu, stretching (Bu hafta sıçrama çalışmasına yönelik olduğu için ısınmada daha az yorulmaları amaçlanmalı.) Esas devre: şimdiye kadar topa kollarımızı ve parmak uçlarımızı kullanarak vuruş yaptık ya da yön verdik. Ancak bu şekilde vuruşlarda topun karşı sahaya geçmesi için yükselip bombe kazanması daha sonra düşmesi gerekiyor. Ayrıca manşet ve parmak pas diye adlandırdığımız bu tekniklerde top karşı sahaya yavaş gidiyor. Sayı kazanmamız için ise bizim topu karşı sahaya sert ve hızlı bir şekilde gönderip rakip takımın oyun kurmasını zorlaştırmamız gerekiyor. Soru: Sizce bunu sağlamak için topa nasıl bir vuruş yapmamız gerekiyor? Cevap: Topa mümkün olduğu en yüksek noktada vuruş yapmalıyım ve yere doğru yön vermeliyim.

Çizelge 2.2. Devam. TOYA ders planı

	Bu tür bir vuru engellemek için ise “blok” adını verdiğimiz savunma tekniğini uyguluyoruz. Blok tekniğinde amaç topun önünü kesip bizim sahamıza geçmesini engellemektir. Dikkat edeceğimiz nokta ise blok yaparken fileye temas etmemektir. Oyuncular filenin iki tarafında eşit şekilde, yan yana geçerler. Bir taraftaki oyuncular hücum (smaç) , diğer taraftakiler ise savunma (blok) ekibi olur. Hücum ekibindeki oyuncular sıra ile smaç vururlar. Blok ekibindeki oyuncular da kendi karşısındaki hücum oyuncusuna sırası gelince blok yapar. Hücum oyuncusu bloğu geçerse hücum ekibi 1 sayı alır. Geçemez ise blok ekibi 1 sayı alır. 5 sayı sonra hücum ve blok ekipleri yer ve görev (hücumdakiler blok, bloktakiler hücum yapar.) değiştirir. Oyun sonunda en çok sayı kazanan ekip oyunu kazanır.
8. Hafta (Performans)	Isınma: Düz koşu, stretching 2 kişi karşılıklı smaç – defans File üstü hücum Dip çizgiden karşı sahaya servis Esas devre: Öğrenciler 6’şarlı takımlara ayrılır. Öğrendikleri teknik ve kurallar doğrultusunda maç yaptırılır. Eğer takım sayısı 2’den fazla ise turnuva şeklinde oynatılır.

2.4. Verilerin Analizi - Güvenirlilik

Araştırmada elde edilen verilerin analiz sürecinde SPSS paket programından faydalanılmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Normallik Shapiro-Wilk testi sonuçları tabloda verilmiştir (Çizelge 2.3).

Çizelge 2.3 TOYA grubu ve geleneksel yöntem grubuna ilişkin verilerin güvenilirlik (α) ve normallik analizi

Test	Grup	İstatistik	p	α
Oyun performansı değerlendirme ölçeği karar verme indeksi boyutu ön	TOYA	,647	,000	-
	Geleneksel yöntem	,845	,007	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği karar verme indeksi boyutu son	TOYA	,951	,435	-
	Geleneksel yöntem	,798	,001	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği beceri gelişimi performansı indeksi boyutu ön	TOYA	,763	,000	-
	Geleneksel yöntem	,854	,010	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği beceri gelişimi performansı indeksi boyutu son	TOYA	,831	,004	-
	Geleneksel yöntem	,958	,572	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği destekleme indeksi boyutu ön	TOYA	,702	,000	-
	Geleneksel yöntem	,840	,006	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği destekleme indeksi boyutu son	TOYA	,913	,097	-
	Geleneksel yöntem	,878	,024	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam ön	TOYA	,918	,119	-
	Geleneksel yöntem	,904	,067	-
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam son	TOYA	,974	,868	-
	Geleneksel yöntem	,942	,314	-
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum ölçeği ön	TOYA	,918	,120	,856
	Geleneksel yöntem	,942	,311	,784
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum ölçeği son	TOYA	,925	,156	,938
	Geleneksel yöntem	,908	,078	,892
Problem çözme ölçeği ön	TOYA	,897	,050	,688
	Geleneksel yöntem	,944	,337	,727
Problem çözme ölçeği son	TOYA	,924	,154	,775
	Geleneksel yöntem	,980	,949	,851
Voleybolda bilişsel başarı testi ön	TOYA	,897	,052	,687
	Geleneksel yöntem	,861	,013	,686
Voleybolda bilişsel başarı testi son	TOYA	,880	,026	,643
	Geleneksel yöntem	,930	,192	,647

Çizelge 2.3 incelendiğinde, verilerin büyük bir bölümünün normal dağılmadığı ortaya çıkmaktadır ($p < 0,05$). Normal dağılıma uygun olan verilerde parametrik analizler kullanılırken, normal dağılıma uygun olmayan verilerde non-parametrik analizler kullanılmıştır. Verilerin ön test ve son test arasındaki değişimlerinin grup içinde karşılaştırılmasında Paired Samples T test ile Wilcoxon test kullanılırken, ön test verilerinin ve son test verilerinin gruplar arasında karşılaştırılmasında Independent Samples T test ile Mann Whitney U test kullanılmıştır. Beden eğitimi ve spora yönelik tutum ölçeği, problem çözme ölçeği ve voleybolda bilişsel başarı testine ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları incelendiğinde, verilerin analiz için uygun düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir ($\alpha > 0,60$). Oyun performansı değerlendirme ölçeği derecelendirme ölçeği türünde olmadığından dolayı güvenilirlik analizi uygulanmamıştır.

2.5. Araştırmacının Yeterlilikleri

Uzman Öğretmen olan araştırmacı, bir devlet okulunda on iki yıldır beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmakta ve aynı zamanda Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Programında doktora öğrenime devam etmektedir. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi boyunca bilimsel araştırma yöntemleri, ileri istatistik uygulamaları, veri analizi anket ve ölçek geliştirme, program geliştirme gibi birçok araştırma dersi almıştır. Araştırmacı, 11 yaşından itibaren lisanslı voleybol oynamış, milli sporcu (voleybol), 2. Kademe voleybol antrenörü, voleybol branşında yurt içi ve yurt dışında başarıları bulunan, profesyonel sporcudur.

Araştırmacı on iki yıllık beden eğitimi ve spor öğretmenliği deneyimi boyunca birçok branşta okul takımı çalıştırmış ve müsabakalara sporcu götürmüş, meslekle ilgili başarı ve takdir belgeleri bulunan bir öğretmendir.

Araştırmacı, bu çalışmada gözlemci ve uygulayıcı rolü üstlenmiştir. Araştırmada kullanılan öğretim tasarımı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Ayrıca veri analizi ve yorumlamasını da araştırmacı bizzat yapmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmamızın bulgular bölümünde, Deney (TOYA) ve Kontrol (GELENEKSEL YÖNTEM) gruplarından Voleybolda Bilişsel Başarı Testi, Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği kullanılarak ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın alt problemini oluşturan “TOYA ve Geleneksel Yaklaşım kullanılarak voleybol eğitimi almış olan öğrencilerin bilişsel başarı ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yönelik yapılmış olan Wilcoxon testi sonuçları Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Bu test, deney grubunun voleybol bilişsel başarı testi ön-son test puanlarının karşılaştırılmasını içermektedir.

Çizelge 3.1. TOYA grubunun ön test ve son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması

Alt boyut	Test	N	X	SS	t/Z	p
Karar verme indeksi	Ön test	18	,47	,831	-3,316 ^Z	,001
	Son test	18	1,96	1,409		
Beceri uygulama performansı indeksi	Ön test	18	1,51	1,567	-2,278 ^Z	,023
	Son test	18	2,22	1,424		
Destekleme indeksi	Ön test	18	,70	1,001	-2,866 ^Z	,004
	Son test	18	1,92	,943		
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam	Ön test	18	,90	,686	-5,956 ^t	,000
	Son test	18	2,03	,977		

t: Paired Samples T Test; Z: Wilcoxon Test

Çizelge 3.1 incelendiğinde, TOYA grubundaki öğrencilerin karar verme, beceri uygulama, destekleme ve toplam performans düzeylerinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı düzeyde artışın olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.2. TOYA grubunun ön test ve son test BES tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	t	p
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum	Ön test	18	87,22	16,889	-,976	,343
	Son test	18	90,89	21,079		

t: Paired Samples T Test

Çizelge 3.2 incelendiğinde, TOYA grubundaki öğrencilerin tutum düzeyinde ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.3. TOYA grubunun ön test ve son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	t	p
Problem çözme	Ön test	18	103,72	10,980	2,068	,054
	Son test	18	98,00	10,874		

t: Paired Samples T Test

Çizelge 3.3 incelendiğinde, TOYA grubundaki öğrencilerin problem çözme beceri düzeyinde ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.4. TOYA grubunun ön test ve son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	Z	p
Voleybolda bilişsel başarı testi	Ön test	18	11,17	2,762	-2,556	,011
	Son test	18	12,39	3,036		

Z: Wilcoxon Test

Çizelge 3.4 incelendiğinde, TOYA grubundaki öğrencilerin voleybolda bilişsel başarı düzeyinde ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak son test puanları lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.5. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması

Alt boyut	Test	N	X	SS	t/Z	p
Karar verme indeksi	Ön test	18	,79	,769	-2,363 ^Z	,018
	Son test	18	1,33	,686		
Beceri uygulama performansı indeksi	Ön test	18	1,56	1,223	-3,274 ^Z	,001
	Son test	18	2,86	,958		
Destekleme indeksi	Ön test	18	,81	,770	-3,095 ^Z	,002
	Son test	18	1,67	,707		
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam	Ön test	18	1,05	,521	-7,177 ^t	,000
	Son test	18	1,95	,559		

t: Paired Samples T Test; Z: Wilcoxon Test

Çizelge 3.5 incelendiğinde, geleneksel yöntem grubundaki öğrencilerin karar verme, beceri uygulama, destekleme ve toplam performans düzeylerinde ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artışın olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.6. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test BES tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	t	p
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum	Ön test	18	90,06	12,818	-4,333	,000
	Son test	18	103,39	13,544		

t: Paired Samples T Test

Çizelge 3.6 incelendiğinde, geleneksel yöntem grubundaki öğrencilerin tutum düzeyinde ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artışın olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.7. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	t	p
Problem çözme	Ön test	18	99,28	11,631	-2,154	,046
	Son test	18	109,78	19,031		

t: Paired Samples T Test

Çizelge 3.7 incelendiğinde, geleneksel yöntem grubundaki öğrencilerin problem çözme becerisi düzeyinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı düzeyde artışın (problem çözme becerisinde azalma) olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.8. Geleneksel yöntem grubunun ön test ve son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Test	N	X	SS	Z	p
Voleybolda bilişsel başarı testi	Ön test	18	11,44	2,202	-,072	,943
	Son test	18	11,44	3,091		

Z: Wilcoxon Test

Çizelge 3.8 incelendiğinde, geleneksel yöntem grubundaki öğrencilerin voleybol bilişsel başarı düzeyinde ön test ve son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.9. TOYA grubu ve geleneksel yöntem grubunun ön test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması

Alt boyut	Grup	N	X	SS	t/U	p
Karar verme indeksi	TOYA	18	,47	,831	117,500 ^U	,161
	Geleneksel yöntem	18	,79	,769		
Beceri uygulama performansı indeksi	TOYA	18	1,51	1,567	151,000 ^U	,743
	Geleneksel yöntem	18	1,56	1,223		
Destekleme indeksi	TOYA	18	,70	1,001	138,000 ^U	,462
	Geleneksel yöntem	18	,81	,770		
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam	TOYA	18	,90	,686	-,757 ^t	,454
	Geleneksel yöntem	18	1,05	,521		

t: Independent Samples T Test; U: Mann Whitney Test

Çizelge 3.9 incelendiğinde, karar verme, beceri uygulama, destekleme ve toplam performans düzeylerinde ön test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.10. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun ön test BES ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	t	p
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum	TOYA	18	87,22	16,889	-,567	,574
	Geleneksel yöntem	18	90,06	12,818		

t: Independent Samples T Test

Çizelge 3.10 incelendiğinde, tutum düzeyinde ön test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.11. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun ön test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	t	p
Problem çözme	TOYA	18	103,72	10,980	1,179	,247
	Geleneksel yöntem	18	99,28	11,631		

t: Independent Samples T Test

Çizelge 3.11 incelendiğinde, problem çözme becerisi düzeyinde ön test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.12. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun ön test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	U	p
Voleybolda bilişsel başarı testi	TOYA	18	10,89	3,270	160,500	,963
	Geleneksel yöntem	18	11,44	2,202		

U: Mann Whitney Test

Çizelge 3.12 incelendiğinde, voleybolda bilişsel başarı düzeyinde ön test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.13. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun son test OPDÖ puanlarının karşılaştırılması

Alt boyut	Grup	N	X	SS	t/U	p
Karar verme indeksi	TOYA	18	1,96	1,409	119,500 ^U	,181
	Geleneksel yöntem	18	1,33	,686		
Beceri uygulama performansı indeksi	TOYA	18	2,22	1,424	94,500 ^U	,031
	Geleneksel yöntem	18	2,86	,958		
Destekleme indeksi	TOYA	18	1,92	,943	132,500 ^U	,355
	Geleneksel yöntem	18	1,67	,707		
Oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam	TOYA	18	2,03	,977	,301 ^t	,765
	Geleneksel yöntem	18	1,95	,559		

t: Independent Samples T Test; U: Mann Whitney Test

Çizelge 3.13 incelendiğinde, karar verme, destekleme ve toplam performans düzeylerinde son test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel farklılık ortaya çıkmadığı ($p>0,05$), ancak beceri uygulama düzeyinde son test puanlarında geleneksel yöntem grubunun beceri düzeyinin TOYA grubundan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

Çizelge 3.14. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun son test bes tutum ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	t	p
Beden eğitimi ve spora yönelik tutum	TOYA	18	90,89	21,079	-2,117	,042
	Geleneksel yöntem	18	103,39	13,544		

t: Independent Samples T Test

Çizelge 3.14 incelendiğinde, tutum düzeyinde son test puanlarında geleneksel yöntem grubunun tutum düzeyinin TOYA grubundan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.15. Geleneksel yöntem grubunun son test problem çözme ölçeği puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	t	p
Problem çözme	TOYA	18	98,00	10,874	-2,280	,029
	Geleneksel yöntem	18	109,78	19,031		

t: Independent Samples T Test

Çizelge 3.15 incelendiğinde, problem çözme becerisi düzeyinde son test puanlarında TOYA grubunun problem çözme beceri düzeyinin geleneksel yöntem grubundan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Çizelge 3.16. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun son test voleybolda bilişsel başarı testi puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Grup	N	X	SS	U	p
Voleybolda bilişsel başarı testi	TOYA	18	21,72	3,036	104,000	,064
	Geleneksel yöntem	18	15,28	3,091		

U: Mann Whitney Test

Çizelge 3.16 incelendiğinde, voleybolda bilişsel başarı düzeyinde son test puanlarında TOYA ve geleneksel yöntem grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Çizelge 3.17. TOYA ve geleneksel yöntem grubunun OPDÖ, voleybolda bilişsel başarı testi, BES tutum ölçeği ve problem çözme testi sonuçlarının karşılaştırılması

DEĞİŞKEN	TOYA		GELENEKSEL	
	Ön Test X	Son Test X	Ön Test X	Son Test X
Oyun Performansı (OPDÖ)	,90	2,03	1,05	1,95
Kural Bilgisi (Voleybolda Bilişsel Başarı Testi)	11,17	12,39	11,44	11,44
Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum	87,22	90,89	90,06	103,39
Genel toplam ortalama	33,096	35,10	34,18	38,92
Problem Çözme Becerisi (Negatif yönlü artış-azalma)	103,72	98,00	99,28	109,78

Çizelge 3.17 incelendiğinde oyun performansı, kural bilgisi ile beden eğitimi ve spora yönelik tutumun ön test ve son test ortalamalarında pozitif yönlü bir artışın olduğu görülmektedir. Problem çözme becerisinde ise Toya grubunda negatif yönlü bir azalma; ki bunun olumlu olduğu söylenebilir, geleneksel yöntem grubunda ise negatif yönlü bir artış olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA

Yapılan bu araştırmada taktiksel oyun yaklaşımıyla yapılandırılmış voleybol eğitim grubu içerisinde bulunan katılımcıların ön/son test performans değerlendirme düzeylerine ait bulgular incelenmiştir. İnceleme sonucunda ön test puanları ile kıyaslandığı zaman son test karar verme indeksi, beceri uygulama performansı indeksi, destekleme indeksi değerlerinde anlamlı artış meydana geldiği bulunmuştur. Bunun yanında oyun performansı değerlendirme ölçeği toplam puanında da anlamlı artış gözlemlendiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda geleneksel yöntem grubunda bulunan katılımcılarda da ön test puanlarına kıyasla son test oyun performansı değerlendirme düzeylerinde artış meydana geldiği görülmüştür. Gruplar arasındaki gelişim farklılıkları incelendiği zaman sadece beceri uygulama performans indeksinde gruplar arasında farklılık olduğu görülmüş, geleneksel grupta yer alan bireylerin bu alt boyuttaki gelişim boyutlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alanda yapılan farklı çalışma bulguları da voleybola özgü uygulanan geleneksel öğretim yöntemlerinin performans parametrelerinin gelişimine katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Gortsila vd., 2013; Kristicevic vd., 2016; Kumar vd., 2016; Sheppard vd., 2008).

Literatürde bu alanda yapılan çalışmalar incelendiği zaman, geleneksel yöntemlere kıyasla sporcu yetiştirme sürecinde taktiksel oyun yaklaşımı ile öğretimin sportif başarı ve performansı olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Araujo vd., 2015; Chatzopoulos vd., 2006; Gonzalez Espinosa vd., 2021; Gouveia vd., 2019). Bu konuda yapılan bir çalışmada tenis öğretiminde taktiksel oyun yaklaşımının spor dalına özgü performans parametreleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri katılmış, öğrenciler kontrol grubundaki sporculara geleneksel tenis antrenman programı uygulanmış, bu süreçte diğer grupta yer alan sporcular taktiksel oyun yaklaşımı ile antrenmanlara devam etmiştir. Çalışmanın sonunda geleneksel antrenman modeline kıyasla taktiksel oyun yaklaşımının tenise özgü performans parametrelerini daha fazla geliştirdiği bulunmuştur. Bu kapsamda spor dalına özgü becerilerin geliştirilmesi ve performansın yükseltilmesi için taktiksel oyun anlayışına uygun antrenman modelleri geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Tuzcuoğlu, 2006).

Bu konuda hentbol alanında yapılan bir çalışmada hentbola özgü performans parametrelerinin geliştirilmesinde taktiksel oyun yaklaşımının etkisinin ele alınması amaçlanmıştır. Bu çalışmaya 14 deney ve 12 kontrol grubu olarak toplam 26 ilköğretim

öğrencisi katılmıştır. Deney ve kontrol grubunun belirlenmesinde öğrencilerin bilişsel, devinimsel ve antropometrik özelliklerinin birbirine yakın olmasına özen gösterilmiştir. Söz konusu çalışmada deney grubundaki öğrencilere hentbol eğitimi taktiksel oyun yaklaşımıyla, kontrol grubundaki öğrencilere ise geleneksel antrenman metotları kullanılarak verilmiştir. Çalışmanın sonunda kontrol grubundaki öğrenciler ile kıyaslandığı zaman deney grubundaki öğrencilerin beceri gelişimi, destekleme indeksi ve karar verme becerilerinde daha fazla gelişim meydana geldiği tespit edilmiştir (Şahin, 2007). Gül (2008) tarafından yapılan çalışmada tenis gibi spor dallarında sayıya götüren performansı etkileyen unsurların başında taktiksel oyun yaklaşımının geldiği bulunmuştur.

Mini voleybol oyununda taktiksel oyun yaklaşımının sporcular üzerindeki etkilerinin incelendiği bir çalışmaya uygulama grubu 10 ve kontrol grubu 9 kişi olmak üzere toplam 19 sporcu katılmıştır. Araştırmaya katılan ve deney grubunda yer alan sporcular taktik oyun yaklaşımı ile hazırlanan antrenman programına katılırken, kontrol grubundaki sporcular geleneksel voleybol antrenman programına dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda oyun performansı bileşenlerinin deney grubundaki sporcular lehine daha fazla geliştiği tespit edilmiştir. Aynı çalışmada hem deney hem de kontrol grubunda yer alan sporcuların spor dalına özgü bilgi ve becerilerinin ise benzer düzeyde gelişim gösterdiği rapor edilmiştir (Karakaya, 2018). Kahraman (2019) tarafından yapılan çalışmada 11-13 yaş grubunda bulunan çocuklarda spor eğitim modeline göre uygulanan voleybol çalışmalarının motorsal performans parametreleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, ilgili çalışmada 11 haftalık eğitim programının motorsal performans parametrelerinin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Bu konuda yapılan bir araştırmada futbol oyununun öğretiminde taktiksel oyun yaklaşımından faydalanılmasının spor dalına özgü erişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 24 deney ve 24 kontrol grubu olmak üzere toplam 48 erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmada kontrol grubu geleneksel futbol antrenmanına, deney grubundaki öğrenciler ise taktik oyun anlayışına uygun olarak tasarlanan antrenman programına katılmıştır. Araştırmanın sonunda kontrol grubundaki öğrenciler ile kıyaslandığı zaman deney grubundaki öğrencilerin spor dalına özgü performansları ile performans değerlendirme düzeylerinde daha fazla gelişim meydana geldiği tespit edilmiştir (Kayhan, 2015).

Taktiksel oyun yaklaşımının yanında geleneksel öğretim yöntemlerinin de sportif performans ve spor dalına özgü beceri gelişimine katkı sağladığı bilinmektedir. Literatürde farklı spor dalları üzerinde yürütülen araştırma bulguları da taktiksel oyun yaklaşımı dışında kalan geleneksel yöntemlerden yararlanılmasının da sportif performans ve beceri gelişimine katkı sağladığı görüşünü desteklemektedir (Costa vd., 2015; Gil Madrona vd., 2021; Szabo vd., 2020; Şentürk vd., 2015). Sözen (2012) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada öğrencilerin voleybol sporuna katılımlarının fiziksel performans parametreleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada kontrol grubundaki öğrenciler sadece okullarda uygulanan beden eğitimi ev spor derslerine katılım sağlamış, deney grubundaki öğrenciler ise voleybol takımı ile antrenman yapmıştır. Araştırmanın sonunda her iki grubun da fiziksel performans parametrelerinde anlamlı gelişim gözlemlendiği tespit edilmiştir.

Nesic vd. (2013) ortaya koydukları çalışmalarında 13-14 yaş grubunda olan çocuklara uygulanan voleybol antrenmanının genel motor beceri düzeyi ile spor dalına özgü performans parametreleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya katılan çocuklar dört hafta boyunca haftada bir gün olacak şekilde tasarlanan voleybol antrenmanına katılmıştır. İlgili çalışmanın sonunda çocukların hem genel hem de spor dalına özgü motorsal performans parametrelerinde anlamlı gelişme meydana geldiği tespit edilmiştir. Trajkovic ve Bogataj (2020) tarafından yapılan çalışmada kadın voleybolculara uygulanan nöromüsküler antrenman modelinin performans parametreleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlgili çalışmada 10-12 yaş grubunda yer alan kadın voleybolculara uygulanan nöromüsküler antrenman programının performans gelişimini desteklediği rapor edilmiştir. Pereira vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada aktif olarak voleybol sporu ile ilgilenen sporculara uygulanan farklı antrenman modellerinin performans gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmada sezon boyunca geleneksel voleybol antrenmanı yapan grupla kıyaslandığında pliometrik antrenman modelinin uygulandığı voleybolcularda performans gelişiminin daha yüksek olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgular ışığında bu çalışma bulguları da farklı yöntemlerin kullanıldığı antrenman ve egzersizlerin performans gelişimine katkı sağladığını göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada taktiksel oyun yaklaşımıyla yapılandırılmış voleybol eğitim grubunda var olan katılımcıların ön-son test beden eğitimi ve spora yönelik tutum düzeylerine ilişkin bulgular incelendiği zaman, ön-son test puanları arasında anlamlı farklılık

bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında anlamlı farklılık olmamasına rağmen katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının geliştiği görülmüştür. Buna karşılık geleneksel grupta yer alan katılımcılarda ön test ölçümlerine kıyasla son test beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde geliştiği bulunmuştur. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiği zaman taktiksel oyun yaklaşımına göre yürütülen sportif eğitim faaliyetlerinin beden eğitimi ve spora yönelik tutum üzerindeki etkilerinin ele alındığı araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalarda genellikle aktif olarak spora katılımın spora yönelik tutumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Alpaslan, 2008; Akandere vd., 2010; Zengin, 2013). Bunun yanında farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda aktif olarak spor yapmayan öğrencilerde de beden eğitimi ve spora yönelik tutumun olumlu olduğu rapor edilmiştir (Balyan vd., 2012; Sivrikaya ve Kılıçık, 2017; Taşdemir, 2019).

Farklı öğretim yöntemlerinin kullanıldığı sportif etkinliklere katılımın spora yönelik tutum üzerindeki etkilerinin ele alındığı bir çalışmada spor lisesi öğrencilerinin spora yönelik tutumları incelenmiştir. Söz konusu çalışmada spor lisesi öğrencilerinin ders dışında kalan zamanlarında spora ayırdıkları süre arttıkça spora yönelik tutumlarının da yükseldiği bulunmuştur (Cimilli, 2017). Bu konuda lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen diğer bir çalışmada spora katılımın beden eğitimi ev spora yönelik tutum üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada spor yapma alışkanlığı olmayan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman lisanslı olarak aktif spor yapan öğrencilerde beden eğitimi ve spora yönelik tutum düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Kılıç, 2015). Ergenlerde spora katılımın beden eğitimi ve spora yönelik tutum üzerindeki etkisinin ele alındığı benzer bir çalışmada da düzenli spor yapma alışkanlığına sahip olan öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Kılıç vd., 2018).

Yapılan bu araştırmada taktiksel oyun yaklaşımıyla yapılandırılmış voleybol eğitim grubunda yer alan katılımcıların ön-son test problem çözme düzeylerine ilişkin bulgular incelendiği zaman, ön-son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Buna karşılık geleneksel yöntem grubunda bulunan bireylerin ön test puanları ile kıyaslandığı zaman son test problem çözme düzeylerinde negatif yönlü anlamlı artış (problem çözme becerisinde azalma) meydana geldiği tespit edilmiştir. Problem çözme becerisini etkileyen bireysel ve çevresel birçok faktör olduğu bilinmekte olup, yapılan çalışma bulguları da problem çözme becerisini etkileyen birçok değişken olduğunu göstermektedir (Bulut Serin vd., 2008; Durmaz vd., 2007; İnce ve Şen, 2006; Pimta vd.,

2009; Yıldırım vd., 2011; Tat, 2015). Spora katılımın da problem çözme becerisini geliştiren faktörler arasında yer aldığını gösteren birçok araştırma bulunmaktadır (Başak vd., 2014; Canan ve Ataoğlu, 2010; Görücü ve Cantav, 2017; Sözen, 2012; Veziroğlu, 2020; Yasin vd., 2020). Taktiksel oyun yaklaşımına uygun yürütülen sportif çalışmaların da problem çözme becerisini geliştirdiği görülmektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada ortaokul öğrencilerine uygulanan taktiksel oyun yaklaşımının problem çözme becerisi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmış, deney grubundaki öğrencilere taktiksel oyun yaklaşımı ile eğitim verilirken, bu süreçte kontrol grubundaki öğrenciler herhangi bir sportif eğitim programına katılmamıştır. Araştırmanın sonunda kontrol grubundaki öğrenciler ile kıyaslandığı zaman deney grubundaki öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha fazla gelişim gösterdiği tespit edilmiştir (Birsen, 2017).

Yimez (2021) tarafından yapılan çalışmada 10-12 yaş grubunda yer alan tenisçilerde taktiksel oyun modelinin hem performans hem de problem çözme becerisi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya lisanslı olarak spor yapan 12 deney ve 12 kontrol grubu olmak üzere toplam 24 erkek sporcu katılmıştır. Her iki gruba da badminton eğitimi verilmiş, deney grubundaki sporcular taktiksel oyun anlayışına, kontrol grubundaki öğrenciler ise geleneksel öğretim yöntemine göre eğitim almıştır. Araştırmanın sonunda hem spor dalına özgü performans, bilgi ve beceri düzeyinin hem de problem çözme becerisinin deney grubunda bulunan öğrencilerde daha fazla gelişim gösterdiği bulunmuştur.

Veziroğlu (2019) tarafından yapılan çalışmada spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinde problem çözme becerisinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışma 13-18 yaş aralığında bulunan 501 ortaöğretim öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonunda spor yapma alışkanlığı olmayan öğrenciler ile kıyaslandığında spor yapma alışkanlığına sahip öğrencilerde problem çözme becerisinin daha fazla geliştiği bulunmuş ve problem çözme sürecinde daha düşünceli yaklaşım sergiledikleri tespit edilmiştir. Şengül (2021) tarafından yapılan çalışmada ders dışı zamanlarında sportif etkinliklere katılan ve katılmayan ortaöğretim öğrencilerinin problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada öğrencilerin genel problem çözme düzeylerinin spor yapma durumlarına göre farklılaşmadığı, buna karşılık problem çözme alt boyutlarında spor yapma alışkanlığı bulunan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Kat (2019) tarafından yapılan çalışmada farklı antrenman modellerinden faydalanan takım ve bireysel spor dalları ile ilgilenen sporcuların problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 200 bireysel ve 200 takım sporcusu olmak üzere toplam 400 sporcu dahil edilmiştir. İlgili çalışmanın sonunda bireysel spor dalları ile ilgilenen sporcuların problem çözme becerilerinin takım sporları ile ilgilenen sporculardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Baki (2019) tarafından yapılan araştırmada gençlerin spora katılım durumlarına göre iletişim becerilerinin ve problem çözme düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada spor yapan ve yapmayan gençlerin problem çözme becerileri arasında anlamlı farklılık olduğu rapor edilmiştir.

Eryılmaz (2022) tarafından yapılan araştırmada gençlerin spor yapma alışkanlığına sahip olma durumlarına göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 18-25 yaş grubunda yer alan 516 birey katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin problem çözme becerilerinin serbest zamanlarında spor yapma alışkanlığına sahip olma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Alpay (2022) tarafından yapılan çalışmada da spor yapan ve yapmayan gençlerde problem çözme becerisinin incelenmesi amaçlanmış, ilgili çalışmada katılımcıların problem çözme becerilerinin demografik değişkenlere göre farklılaştığı, bunun yanında spora katılımın problem çözme becerisini etkilediği bulunmuştur. Bu konuda yapılan bazı çalışmalarda ise spora katılımın problem çözme becerisini etkilemediği bulunmuştur. Bu konuda yapılan bir çalışmada spor eğitim modeli kullanılarak yürütülen voleybol çalışmalarının problem çözme becerisini geliştirmediği tespit edilmiştir (Kahraman, 2019).

Yapılan bu araştırmada taktiksel oyun yaklaşımıyla yapılandırılmış voleybol eğitim grubunda yer alan katılımcıların ön-son test voleybolda bilişsel başarı düzeylerine ilişkin bulgular incelendiği zaman, ön-son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre, ön test puanları ile kıyaslandığı zaman katılımcıların son test voleybolda başarı test skorlarında anlamlı gelişme meydana geldiği bulunmuştur. Buna karşılık geleneksel yöntem grubunda yer alan bireylerin ön-son test voleybolda bilişsel başarı test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Taktiksel oyun yaklaşımının beceri gelişimini daha fazla geliştirmesinin temelinde taktiksel oyun yaklaşımında taktiksel farkındalık ve beceri çalışmasına yönelik içeriklere yer verilmesinin yattığı belirtilmektedir (Alagül, 2015). Bunun yanında yapılan araştırma bulguları bilişsel bir beceri olan yaratıcılık düzeyinin geliştirilmesinde de taktiksel oyun yaklaşımının olumlu

etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Savaş, 2018). Spora katılımın bilişsel yapı üzerindeki etkilerinin ele alındığı farklı çalışmalarda da özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bilişsel yapının gelişmesinde spora katılımın olumlu etkilere sahip olduğu belirtilmektedir (Bidzan-Bluma ve Lipowska, 2018; Lopez vd., 2020; Pancar, 2020).

Literatürde bu alanda yapılan benzer çalışma sonuçları da psikomotor gelişimin yanında bilişsel gelişimin desteklenmesinde de taktiksel oyun yaklaşımının etkili olduğu bulunmuştur. Bu konuda yapılan bir çalışmada ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada basketbol öğretiminde taktiksel oyun yaklaşımının bilişsel ve duyuşsal erişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 30 deney ve 31 kontrol grubu olmak üzere toplam 61 öğrenci katılmıştır. Araştırmada kontrol grubundaki öğrenciler geleneksel öğretim yöntemine, deney grubundaki öğrenciler ise taktiksel oyun yaklaşımına göre basketbol antrenmanı uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda geleneksel öğretim yöntemlerine kıyasla taktiksel oyun yaklaşımına göre yürütülen eğitim programının bilişsel ve duyuşsal erişimi gelişimini daha fazla desteklediği bulunmuştur (Güneş, 2017).

Taktiksel oyun yaklaşımının ortaöğretim öğrencilerinin bilişsel gelişimleri üzerindeki etkilerinin ele alındığı bir çalışmada 20 erkek ve 20 kadın öğrenci deney, 20 kadın ve 20 erkek öğrenci ise kontrol grubu olarak çalışmaya katılmıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler geleneksel sportif eğitim programına katılırken, bu süreçte kontrol grubundaki öğrenciler geleneksel öğretim yöntemine göre spor yapmıştır. Her iki gruba da beş hafta masa tenisi ve beş hafta voleybol antrenmanı uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda kontrol grubundaki sporcular ile kıyaslandığı zaman deney grubundaki sporcuların bilişsel becerilerinin daha fazla gelişim gösterdiği tespit edilmiştir (Gün, 2019). Göksoy (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada beden eğitimi dersinde taktiksel oyun yaklaşımının bilişsel esneklik üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 14 deney ve 17 kontrol olmak üzere toplam 34 ortaokul öğrencisi katılmıştır. İlgili çalışmada kontrol grubundaki öğrencilerin ön-son test bilişsel esneklik puanları arasında farklılık gözlenmediği bulunmuştur. Aynı araştırmada deney grubundaki öğrencilerde ön test puanlarına kıyasla son test bilişsel esneklik düzeylerinde anlamlı artış meydana geldiği bulunmuştur.

Bazı spor dallarında ise taktiksel oyun yaklaşımının geleneksel öğretim yöntemleri ile bilişsel becerileri aynı düzeyde geliştirdiği görülmektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada taktiksel oyun anlayışının futsal sporundaki etkinliğinin incelenmesi amaçlanmış,

söz konusu araştırmaya U14 takımlarında yer alan sekiz deney ve sekiz kontrol grubu olmak üzere toplam 16 futsal oyuncusu katılmıştır. Her iki gruba haftada iki gün olacak şekilde 80'er dakikalık antrenman uygulanmış, bu süreçte kontrol grubundaki sporcular geleneksel futsal antrenman programına, deney grubundaki sporcular ise taktiksel oyun yaklaşımına göre tasarlanan antrenman programına katılmıştır. Araştırmanın sonunda deney ve kontrol grubunda yer alan sporcuların bilişsel becerilerinde meydana gelen farklılıkların istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadığı rapor edilmiştir (Alvurdu, 2017). Bu çalışma sonucunun araştırma bulgularımız ile paralellik göstermemesinin temelinde uygulanan antrenman içeriklerinin birbirinden farklı olmasının, bunun yanında spor dallarının sahip olduğu karakteristik özelliklerin farklılık göstermesinin yattığı düşünülebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, taktiksel oyun yaklaşımı ve geleneksel eğitim yaklaşımının performans gelişimi, beden eğitimi ve spora yönelik tutum, problem çözme becerisi ve bilişsel gelişim üzerindeki etkilerinin ele alındığı bu çalışmada spora katılımın performans gelişimi, beden eğitimi ve spora yönelik tutum, problem çözme becerisi ve bilişsel gelişime katkı sağladığı bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, taktiksel oyun yaklaşımına göre yürütülen çalışmaların katılımcılarda karar verme indeksi, beceri uygulama indeksi ve destekleme indeksini geliştirdiği görülmüştür. Geleneksel çalışma grubunda yer alan bireylerde uygulanan programa bağlı olarak beden eğitimi ve spora yönelik tutum düzeyinde anlamlı artış meydana geldiği görülmüştür. Bununla birlikte geleneksel yöntem çalışma grubunda yer alan bireylerde ön test puanları ile kıyaslandığında son test problem çözme becerilerinde negatif yönlü anlamlı artışın meydana geldiği bulunmuştur. Diğer taraftan taktiksel oyun yaklaşımı ile hazırlanmış olan programa katılan bireylerde bilişsel başarı düzeyinin anlamlı bir şekilde gelişim gösterdiği bulunmuş, araştırma kapsamında ulaşılan bu sonuçların genel anlamda literatür ile uyumlu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yürütülen bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

1. Beden Eğitimi ve Sporda kullanılan birçok model ve yaklaşım bulunmaktadır. İşlenecek olan derse en uygun yaklaşımın belirlenmesinde ise bir çok değişken devreye girmektedir. Spor alanı, malzeme, süre, uygulayıcı yeterlilikleri, öğrenci hazır bulunuşluğu gibi birçok faktörün etkili olduğu yaklaşım belirlemede, doğru seçimlerle derslerde beklenen başarıya ulaşılması mümkün olabilmektedir. Yapmış olduğumuz çalışmamızda uygulama sürecinde karşılaştığımız en büyük zorluklardan olan sınıf mevcudu göz önünde bulundurulduğunda, voleybol ile yapılacak toya çalışmalarının daha küçük gruplarda tekrar incelenebileceği, ya da futbol gibi daha fazla öğrenci sayısına aynı anda hitap edebilecek farklı branşlarda denenebileceği çalışmalar yapılabilir.

2. Yapılan bu çalışmada gruplar arasındaki gelişim farklılıkları incelendiği zaman bazı değişkenlerde klasik yöntem grubu, bazı değişkenlerde ise taktiksel oyun yaklaşımı tarafına anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu durum uygulanan antrenman ve egzersiz biçiminin bilişsel başarı, performans, problem çözme becerisi ile beden eğitimi ve spora

yönelik tutumu etkilediğini göstermektedir. Bu noktada farklı antrenman, egzersiz ve spor eğitim modellerinin bilişsel başarı, performans, problem çözme becerisi ile beden eğitimi ve spora yönelik tutum etkilerinin incelendiği çalışmalar ortaya konabilir. Bunun yanında düzenli spor yapma alışkanlığı olan bireylerde spora katılım biçimi ile ilgili değişkenlerin (spor yapma yılı, haftalık egzersiz sıklığı, egzersiz türü, spor yapma amacı vb.) bilişsel başarı, performans, problem çözme becerisi ile beden eğitimi ve spora yönelik tutum üzerindeki etkileri incelenebilir.

3. Voleybol sporu diğer takım sporlarında olduğu gibi yüksek kondisyonel özelliklerin yanında iyi bir taktik anlayışına sahip olmayı gerektirmektedir. Bu noktada geleneksel antrenman modellerinin yanında taktiksel oyun yaklaşımı ile harmanlanmış programların voleybol sporundaki etkilerinin incelendiği çalışmalar yapılabilir. Bu konuda yapılan literatür taraması sonunda özellikle ülkemizde voleybol sporunda taktiksel oyun yaklaşımının etkilerinin ele alındığı araştırmaların oldukça sınırlı bulunduğu görülmüştür.

4. Sportif performansı etkileyen bileşenlerin başında her ne kadar kondisyonel özellikler gelse de psikolojik unsurların da sportif performans üzerinde önemli birer belirleyici olduğu görülmektedir. Bu kapsamda voleybolda klasik yöntem ve taktiksel oyun yaklaşımı ile zenginleştirilen programların seçilmiş kondisyonel (kuvvet, esneklik, denge, sürat, dayanıklılık, çabukluk) ve psikolojik özellikler (stres, kaygı, depresyon, yarışma kaygısı, başarı motivasyonu, optimal performans duygu durumu vb.) üzerine etkileri tarzında çalışmalar ortaya konabilir.

5. Ele alınan çalışmada voleybola özgü uygulanan antrenman modellerinin ortaya koyduğu bazı sonuçların literatür ile uyumlu olmadığı görülmüştür. Bunun temel gerekçesi olarak ise çalışmaların farklı spor dalları üzerinde yapılması gösterilmiştir. Bu noktada spor dalları arasındaki gelişim farklılıklarını belirlemek için farklı spor dallarında taktiksel oyun yaklaşımının etkilerinin karşılaştırıldığı araştırmalar yürütülebilir.

6. Taktiksel oyun yaklaşımı ve geleneksel eğitim yaklaşımının performans gelişimi, beden eğitimi ve spora yönelik tutum, problem çözme becerisi ve bilişsel gelişim üzerindeki etkilerinin ele alındığı bu çalışma lise 10. Sınıf öğrencileri ile haftada iki ders saati ile sınırlandırılmıştır. Daha verimli sonuçlar alabilmek adına okullarda egzersiz kapsamında daha fazla ders saati ve daha düşük sayılı gruplarda okul takımı katılımıyla, voleybol yada farklı branşlarda benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Özyalvaç N.T. & Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24: 1-10.
- Alagül, Ö. (2015). *Beden Eğitiminde Öğretmenlerin Taktiksel Oyun Modeli Deneyimleri. Bir Eylem Araştırması*. [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara
- Alagül, Ö. ve Gürsel, F. (2017). *Model Tabanlı Beden Eğitimi Öğretimi- Taktiksel Oyun Modeli*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi
- Alison, S. and Thorpe, R. (1997) Comparison of the effectiveness of two approaches to teaching games within PE. A skills approach verses a games for understanding approach. *British Journal of Physical Education*, 28(3): 9-13.
- Almond, L. (2015). Rethinking teaching games for undestanding. *Agora For Pe and Sport*, 17 (1) enero – april: 15-25
- Alpaslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Alpay, Y. (2022). *Spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile problem çözme becerilerinin araştırılması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Alvurdu, S. (2017). *Taktiksel oyun modeli ile futsal öğretimi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arauj, R., Mesquita, I., Hasti, P. & Pereira, C. (2016). Students' game performance improvements during a hybrid sport education–step-game-approach volleyball unit. *European Physical Education Review*, 22(2): 185-200.
- Baki, E. (2019). *Gençlerin spora katılım düzeylerine göre iletişim becerileriyle problem çözme yeteneklerinin incelenmesi (Erzurum ili örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Balyan, M., Balyan, K.Y. & Kiremitçi, O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi* 14(2): 196-201.
- Basak, T., Kok, G., Unver, V. & Cevirmez, D. (2014). Effects of the sports activities of female nursing students on their problem-solving skills and academic achievement. *International Journal of Caring Sciences*, 7(2): 583-591.
- Baumann, J.F. (1988). Direct Instruction reconsidered. *Journal of Reading Behavior*, 31, 714
- Berkowitz, R. (1996). A practitioner's journey: From skill to tactics. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 67(4): 44-45.
- Berkowitz, R. (1996). A practitioner's journey: From skill to tactics. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 67(4): 44-45.
- Bıdzan Bluma, I. and Lipowska, M. (2018). Physical activity and cognitive functioning of children: a systematic review. *International Journal of Environmental Research And Public Health* 15(4): 800-812.

- Birsen, Ş. (2017). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinde taktiksel oyun yaklaşımının problem çözme becerilerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Bohler, H. (2009). Sixth-grade students, tactical understanding and decision making in a TGM volleyball unit. In: Hopper T, Butler J and Story B (eds) TGfU . . . simple good pedagogy: understanding a complex challenge. Canada. *Physical and Heath Education*, 87-99.
- Broek, G., Boen, F., Claessens, M., Feys, J. & Ceux, T. (2011). Comparison of three instructional approaches to enhance tactical knowledge in volleyball among university students. *Journal of Teaching in Physical Education*, 30(4), 375-392.
- Bulut-Serin, N. and Derin, R. (2008). İlköğretim öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerisi algıları ve denetim odağı düzeylerini etkileyen faktörler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1): 1-18.
- Bunker, D. and Thorpe, R. (1982). A Model of Teaching for games in secondary school. *Bulletin of Phisical Educatin*, 10, 9-16
- Bunker, D. and Thorpe, R. (1986). *The curriculum model. Rethinking games teaching*. Loughborough: University of Technology, Loughborough.
- Butler, J. (1996). Teacher responses to teaching games for understanding. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 67(9): 17-20.
- Canan, F. and Ataoğlu, A. (2010). The influence of sports on anxiety, depression, and perceived problem solving ability. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 11(38): 38-48.
- Chatzopoulou, D., Tsormbatzoudis, H. & Drakou, A. (2006). Combinations of technique and games approaches: Effects on game performance and motivation. *Journal of Human Movement Studies*, 50(3): 157-170.
- Cimilli, V. (2017). *Spor lisesi öğrencilerinde bedensel / kinestetik zeka ile beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Costa, H., Abela-Gomez, C., Arufe-Giráldez, V., Pazos-Couto, J.M. & Barcala-Furelos, R. (2015). Influence of a physical education plan on psychomotor development profiles of preschool children. *Journal of Human Sport and Exercise*, 10(1): 126-140.
- Cruz, A. (2004). Teachers' and students' perception of teaching game for understanding approach in physical education lessons. *Journal of Physical Education and Recreation*, 10(2): 57-66.
- Çelenk, B. (2013). *Voleybol Oyun Kuramı ve Uygulamaları*. Spor Yayınevi
- Çınar, O., Hatunoğlu, A. & Hatunoğlu, Y. (2009). Öğretmenlerin Problem Çözme Becerileri. *Erzincan University Journal of Education Faculty*. Volume: 11 Issue: 2, 215 - 226
- Demire, Ö. ve Kamile, Ü. (1987) *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği. *II. Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Can, S., Koca, R., Yeşilova, D. & Tortumluoğlu, G. (2007). Çanakkale sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri (PÇB) ve etkileyen bazı faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4): 63-71.
- Dursun, S. (2020). *Öğretmen, Öğrenci ve Veli Bağlamında Destekleme ve Yetiştirme Kursları: Bir Durum Çalışması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sivas.

- Eryılmaz, A. (2022). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Akademi
- Fivb (2023,18 Şubat). The Game History. https://www.fivb.com/en/volleyball/thegame_glossary/history
- French, K.E., Werner, P.H. & Rink, J.E. (1996 a). The effects of a 3-week unit of tactical, skill, or combined tactical and skill instruction on badminton performance of ninth-grade students. *Journal of Teaching in Physical Education*, 15: 418–438.
- Fry, J.M., Tan, C.W.K., McNeill, M. & Wright, S. (2010). Children's perspectives on conceptual games teaching: A value-adding experience. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(2), 139-158.
- Gil-Madrona, P., Romero-Martinez, S.J. & Roz-Faraco C.C. (2021). Extracurricular Physical Activities and the Condition of Being an Only Child as a Conditioning Factor in the Psychomotor Development of 5-Year-Old Children. *Frontiers in Pediatrics* 9: 1-8.
- Gonzalez-Espinosa, S., Garcia-Rubio, J., Feu, S. & Ibanez, S.J. (2021). Learning basketball using direct instruction and tactical game approach methodologies. *Children* 8(5): 342-354.
- Gortsila, E., Theos, A., Nesic, G. & Maridaki, M. (2013). Effect of training surface on agility and passing skills of prepubescent female volleyball players. *Journal of Sports Medicine & Doping Studies* 3(2): 1-5.
- Gouveia, E.R., Gouveia, B.R., Marques, A., Kliegel, M., Rodrigues, A.J., Prudente, J. & Ihle, A. (2019). The effectiveness of a tactical games approach in the teaching of invasion games. *Journal of Physical Education and Sport* 19: 962-970.
- Göksoy, N. (2021). *Beden eğitimi ve spor dersinde taktiksel oyun yaklaşım modelinin bilişsel esneklik ve akademik (öğrenci) benlik üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Görücü, A. and Cantav, E. (2017). A Comparison of Students in Physical Education and Sports College and the Students in Other Departments in Terms of Problem Solving Skills. *Journal of Education And Training Studies* 5(5): 36-45.
- Gray, S. And Sproule, J. (2011). Developing pupils' performance in team invasion games. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 16(1): 15-32
- Gubacs – Collins, K. and Olsen, E.B. (2010). Implementing a tactical games approach with sport education: A chronicle. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 81(3), 36-42.
- Gubacs-Collins, K. (2007) Implementing a tactical approach through action research. *Physical Education and Sport Pedagogy*. volume 12 issue 2 s:105-126 <https://doi.org/10.1080/17408980701281987>
- Gül, M. (2008). *Tenis müsabakalarındaki sayıya götüren taktik oyun stratejilerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Gün, H. (2019). *Taktiksel oyun yaklaşımının ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin zihinsel süreçlere etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.
- Güneş, B. (2017). *Basketbol ünitesinde taktik oyun yaklaşımının lise öğrencilerinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor erişki düzeylerine etkisi*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Güneş, B., Mirzeoğlu, A. D., Göveli, H. & Tulay, E. (2019). Taktik Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitimi Sonrası Sporcuların Oyun Performanslarının Değerlendirilmesi. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*. 30(4), 177-189 <https://doi.org/10.17644/sbd.545459>
- Günsel, A.M. (2004). *İlköğretimde beden eğitimi ve uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Harrison, J.M., Blakemore, C.L., Richards, R.P., Oliver, J., Wilkinson, C. & Fellingham, G. (2004). The effects of two instructional models-tactical and skill teaching-on skill development & game play, knowledge, self-efficacy, & student perceptions in volleyball. *Physical Educator*, 61(4), 186.
- Harvey, S. (2003). *Teaching games for understanding: a study of U19 college soccer players improvement in game performance using the game performance assessment instrument*. [Bildiri]. In 2nd International Conference: Teaching Sport And Physical Education For Understanding. University of Melbourne, Australia.
- Hodges, M., Wicke, J. & Flores-Marti, I. (2018). Tactical Games Model and Its Effects on Student Physical Activity and Gameplay Performance in Secondary Physical Education. *The Physical Educator* Vol. 75 s: 99–115 <https://doi.org/10.18666/TPE-2018-V75-I1-7551>
- Holt, N.L., Strean, W.B. & Bengoechea, E.G. (2002). Expanding the teaching games for understanding model: new avenues for future research and practice. *Journal of teaching in Physical Education*, 21, 162-176.
- Hopper, T. (2003). Four Rs for tactical awareness: Applying game performance assessment in net/wall games. *Teaching Notes in Physical Education*, 14(2), 16-21.
- İnce, G. and Şen, C. (2006). Adana İli'nde deplasmanlı ligde basketbol oynayan sporcuların problem çözme becerilerinin belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 4(1): 5-10.
- Jones, C. and Farrow, D. (1999). The transfer of strategic knowledge: A test of the games classification model. *Bulletin of Physical Education*, 9: 41–45.
- Kahraman, Y. (2019). *Spor eğitim modeli ile voleybol öğretiminin 11–13 yaş kız voleybolcuların motor performansı ve problem çözme becerileri üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Karaca, A.A. and Gönendi, B. (2023) *Voleybolun Tarihçesi, Teknikleri ve Oyun Kuralları*. *Spor Bilimlerinde Multidisipliner Araştırmalar*. İstanbul: Efeakademi yayınları.
- Karakaya, M. (2018). *Mini voleybol öğretiminde taktik oyun yaklaşımının etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karen, E., French, J. and Thomas, R. (1987) The Relation of Knowledge Development to Children's Basketball Performance. *Journal Of Sport Psychology*. 9, 15-32
- Kat, H. (2019). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması*. [Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Kayhan, O. (2019). *Futbol oyununun öğretiminde taktik oyun yaklaşımının erişkiye etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kılıç, M. (2015). *Okul spor tesislerinin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı tutumlarına etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gedik Üniversitesi, İstanbul.
- Kılıç, T., Uğurlu, A. & Cenik, D. (2018). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor eğitimi dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 3(2): 13-23.

- King, A. (1993). From Sage on the stage to guide on the side. *College teaching* 41:30-35
- Kristicevic, T., Krakan, I. & Baic, M. (2016). Effects of short high impact plyometric training on jumping performance in female volleyball players. *Acta Kinesiologica* 10(1): 25-29.
- Kumar, S., Goswami, J. & Kumar, A. (2016). Effect of training program on volleyball skills of inter-university level volleyball players. *International Journal of Movement Education and Sport Sciences* 4(1): 21-25.
- Lauder, A. (2001). *Play Practice: The Game Approach to Teaching and Coaching Sports*. Champaign IL: Human Kinetics
- Lee, M.A. and Ward, P. (2009). Generalization of tactics in tag rugby from practice to games in middle school physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 14(2): 189–207.
- Lopez, E.T., Cusano, P. & Sorrentino, P. (2020). The relationship between sports activity and emotions in the formation of cognitive processes. *Journal of Physical Education & Sport* 20(4): 2349-2353.
- Metzler, M. (2017). *Instructional models in physical education*. Routledge.
- Metzler, M. and Colquitt, G.T. (2021). *Instructional models for physical education*. Routledge.
- Mitchell, S.A., Oslin, J.L. & Griffin, L.L. (1995). An analysis of two instructional approaches to teaching games. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 66 (1: March Supplement): A65–A66.
- Mitchell, S.A., Oslin, J.L. & Griffin, L.L. (2006). *Teaching sport concepts and skills: A tactical games approach* (2nd ed.). Champaign, IL: Human Kinetics,5
- Mitchell, S.A., Oslin, J.L. & Griffin, L.L. (2020). Teaching sport concepts and skills: A tactical games approach. *Human Kinetics*:3-41
- Mitchell, S.A., Oslin, J.L. & Griffin, L.L. (2013). Teaching sport concepts and skills: A tactical games approach for ages 7 to 18. *Human Kinetics* :17-29
- Mitchell, S. and Oslin, J. (1999b). An investigation of tactical transfer in net games. *European Journal of Physical Education*, 4: 162–172.
- Nesic, G., Ilic, D., Majstorovic, N., Grbic, V. & Osmankac, N. (2013). Training effects on general and specific motor skills on female volleyball players 13-14 years old. *Sport Logia* 9(2): 119-127.
- Mitchell, S.A., Oslin, J.L. & Griffin, L.L. (1995). An analysis of two instructional approaches to teaching games. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 66 (1: March Supplement): A65–A66.
- Morine-Dershimer, G. (1985). *Talking, listening, and learning in the elementary classroom*. New York: Longman.
- Oberteuffer, D. and Ulrich, C. (1962). *Physical education: A textbook of principles for professional students* (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Oslin, J.L., Mitchell, S.A. & Griffin, L.L. (1998). The Game Performance Assessment Instrument (GPAI): Development and Preliminary Validation. *Journal of Teaching in Physical Education*. Volume 17: Issue 2. 231–243. <https://doi.org/10.1123/jtpe.17.2.231>
- Özmen, H. and Ekiz, D. (2021). *Eğitime Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Öztürk, E. (2023). Beden eğitiminde ters yüz edilmiş sınıf modeli. *Beden eğitimi ve spor araştırmaları 2023-ı*, 59.

- Öztürk, E. (2023). Farklı branşlarda yer alan sporcuların, müsabaka öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeylerinin incelenmesi, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12(2), 136-146. <https://doi.org/10.22282/tojras.1226048>
- Pancar, S. (2020). The effect of open and closed-skill sports on cognitive functions. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi* 7(2): 159-166.
- Pearson, P.J. and Webb, P. (2008). *Developing effective questioning in teaching games for understanding (TGfU)*. [Bildiri sunumu/Poster].1st Asia Pacific Sport in Education Conference: Nganyawaiendi Yerthoappendi Play to Educate, Adelaide, 21 January . 2
- Pereira, A.M., Costa, A., Santos, P., Figueiredo, T. & Vicente-Joao, P. (2015). Training strategy of explosive strength in young female volleyball players. *Medicina*, 51(2): 126-131.
- Pimta, S., Tayraukham, S. & Nuangchalerm, P. (2009). Factors influencing mathematic problem-solving ability of sixth grade students. *Online Submission* 5(4): 381-385.
- Rosenshine, B. (1983). Teaching functions in instructional programs. *Elementary School Journal*, 83, 335-350.
- Savaş, M.S. (2018). *Taktiksel oyun yaklaşımının ortaokul öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerine etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Schmidt, B. (2015). *Volleyball: Steps to Success* Human Kinetics.
- Senturk, U., Beyleroglu, M., Guven, F., Yilmaz, A. & Akdeniz, H. (2015). Motor skills in pre-school education and affects to 5 year old children's psychomotor development. *Turkish Journal of Sport and Exercise* 17(2): 42-47.
- Sheppard, J., Hobson, S., Barker, M., Taylor, K., Chapman, D., Mcguigan, M. & Newton, R. (2008). The effect of training with accentuated eccentric load counter-movement jumps on strength and power characteristics of high-performance volleyball players. *International Journal of Sports Science & Coaching* 3(3): 355-363.
- Shondell, D.S. and Reynaud, C. (2002). *The Volleyball Coaching Bible*. Human Kinetics,
- Sivrikaya, Ö. ve Kılçık, M. (2017). İlköğretim okulları 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Düzce örneği). *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 12(1): 1-15.
- Sözen, H. (2012a). The effect of volleyball training on the physical fitness of high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 46: 1455-1460.
- Sözen, H. (2012b). The effect of physical education and sports school training on problem solving skills of the athletes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 46: 4186-4190.
- Stolz, S. and Pill, S. (2014). Teaching games and sport for understanding: Exploring and reconsidering its relevance in physical education. *European Physical Education Review*, 20(1), 36-71.
- Szabo, D.A., Neagu, N., Ardelean, M. & Sopa, I.S. (2020). Psychomotor evaluation of athlete and non-athlete children. *Discobolul-Physical Education, Sport and Kinetotherapy Journal* 59(1): 56-69.
- Şahin, N., Şahin, N.H. & Heppner, P.P. (1993). The psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379-396.
- Şahin, R. (2007). *Hentbolun Öğretiminde Taktik Oyun Yaklaşımının Etkisi*. [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Şengül, İ. (2021). *Ders dışı fiziksel etkinliklere katılan ortaöğretim öğrencilerinin öz-yeterliklerinin problem çözme becerilerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Tamer, K., and Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Koza.
- Tanriverdi, H. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. *The Journal of Academic Social Science Studies. Publication of Association Esprit, Société et Rencontre Strasbourg/FRANCE*, 5(8), 1071-1093.
- Taşdemir, N. (2019). *Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ağrı İli Hamur İlçesi örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Tat, O. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin problem çözmeye yönelik yansıtıcı düşünme becerilerini etkileyen faktörlerin hiyerarşik doğrusal modeller ile incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Tekin, M. and Gün, H. (2020). Taktiksel Oyun Yaklaşımının Ortaöğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Zihinsel Süreçlere Etkisi. *The Journal of International Social Research*. Cilt: 13 Sayı: 69 Mart S: 1307-9581 <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4062000>
- Trajkovic, N. and Bogataj, S. (2020). Effects of neuromuscular training on motor competence and physical performance in young female volleyball players. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 17(5): 1755-1766.
- Turner, A. (1996). Teachers' perceptions of technical and tactical models of instruction. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67.
- Tuzcuoğlu, S. (2006). *Taktik oyun yaklaşımının tenis öğretimi üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Tvf (2020, 10 Ağustos). Voleybol Oyun Kuralları 2017 – 2020. https://www.tvf.org.tr/dosyalar/MHGK_Belgeler/2017-2020_resmi_voleybol_oyun_kurallari.pdf
- Tvf (2023, 21 Temmuz). Türkiye'de Voleybolun Kısa Tarihçesi. <https://tvf.org.tr/tarihce/>
- Veziroğlu, A. (2019). *Ortaöğretim düzeyi spor yapan ve yapmayan öğrencilerin problem çözme ve saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Veziroğlu, A., Yılmaz, C., Abiş, S. & İmamoğlu, O. (2020). The effect of sports on problem-solving and aggression levels in secondary education students. *European Journal of Physical Education and Sport Science* 6(8): 62-77.
- Wallhead, T. and Deglan, D. (2004). Effect of a tactical games approach on student motivation in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 75(1: March Supplement): A83–A84.
- Webb, P.I., Pearson, P.J. & Forrest, G. (2006). *Teaching Games for Understanding (TGfU) in primary and secondary physical education*. [Bildiri/Sözel]. ICHPER-SD International Conference for Health, Physical Education, Recreation, Sport and Dance, 1st Oceanic Congress, Wellington, New Zealand, 1-4 October.
- Yamaner, F. (2002). *Beden eğitimi ve spora giriş*. Zonguldak: Emek Matbaa ve Reklamcılık.
- Yasın, I.M., Colakoglu, F.F. & Sahin, M. (2020). Investigation of the problem solving and excellence levels of the secondary school students who do sports and does not. *Asian Journal of Education and Training* 6(3): 499-504.

- Yıldırım, A., Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P. & Türkleş, S. (2011). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 8(1): 905-921.
- Yimez, S. (2021). *10-12 Yaş grubu tenisçilerde taktiksel oyun modelinin problem çözme ve becerileri transfer etme düzeylerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Zeng, H., Liu, A. Q., Zhang, Y., Tao, H. & Dong, Q.Q. (2016). Application of teaching games for understanding (tgfu) in preschool children basketball education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 87(S1), S76.
- Zengin, S. (2013). *Çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

EKLER

Ek-1. Etik Kurul Formu

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 12/04/2021
Toplantı Sayısı : 06
Karar Sayısı : 55

55-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi **Ayşe Görmez**'in "Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi" başlıklı tezi ile ilgili 18/01/2021 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir

Yapılan görüşmeler ve incelemeler sonucunda, **Ayşe Görmez**'in "Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi" başlıklı tezi ile ilgili COVID-19 salgını nedeniyle; çalışma takviminiz de dahil araştırmanızda oluşabilecek tüm değişikliklerin Etik Kurulumuza yazılı olarak bildirilmesi, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Ek-2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi” adıyla, 2021-2022 ile 2022-2023 eğitim öğretim yıllarında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Lise beden eğitimi ve spor derslerinde, voleybol öğretimi konusunda beden eğitimi öğretmenlerine yardımcı olması ve daha sonra yapılacak olan benzer çalışmalara ışık tutması hedeflenmektedir.

Araştırma Uygulaması: Anket / Uygulama / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Ayşe Görmez

İletişim bilgileri :

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi

.....

.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı:

Telefon Numarası :

Ek-3. Milli Eğitim Çalışma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-62824866
Konu : Araştırma İzni

04.11.2022

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 31.10.2022 tarihli ve 702753 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Spor Bilimleri doktora programı Enstitümüz Spor Bilimleri öğrencisi Ayşe GÖRMEZ'in "**Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi**" konulu çalışması kapsamında merkez ilimize bağlı resmi Anadolu Liselerinde uygulama yapma talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Harun FATSA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek: Uygulama Araçları (7 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Ankara Üniversitesi

Bilgi:
B Planı

Adres :

Telefon No :

E-Posta:

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için:

Unvan : Memur

İnternet Adresi: Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a482-ed82-3e93-ab27-3795 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-4. Oyun Performansı Değerlendirme Ölçeği

OYUN PERFORMANSI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Öğrenci	Karar Verme		Beceri Gelişimi		Destekleme	
	Uygun	Uygun Değil	Etkili	Etkili Değil	Uygun	Uygun Değil

Karar verme: Öğrencinin, oyun sırasında topla ne yapması gerektiği seçenekleri arasında uygun kararı vermesidir.

Beceri Gelişimi: Öğrencinin seçilen becerilerde performans verimliliği

Destekleme: Öğrencinin topsuz olarak, pas almak ve atış yapmak için uygun pozisyon alması

Karar Verme İndeksi (KVİ) = Öğrencinin uygun kararlarının sayısı / Öğrencinin uygun olmayan kararlarının sayısı

Beceri Performansı İndeksi (BPİ) = Öğrencinin doğru beceri gösterimlerinin sayısı / Doğru olmayan beceri gösterimi

Destekleme İndeksi (Dİ) = Öğrencinin uygun olan destek davranışlarının sayısı / Öğrencinin uygun olmayan destek davranışlarının sayısı

Oyun Performansı = $KVİ + BPİ + Dİ / 3$

Ek-5. Problem Çözme Envanteri

PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ

Formu
Paul P. Heppner

Adı Soyadı..... Tarih.....
CinsiyetiK(),E() Yaş.....
Sınıf.....

PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİYLE İLGİLİ AÇIKLAMA

İnsanlar kişisel sorunlara farklı tepkilerde bulunurlar. Bu envanterde verilen ifadeler de insanların kişisel sorunlarına ve günlük hayattaki problemlerine nasıl tepkilerde bulundukları ile ilgilidir. Buradaki "**problem**" sözcüğünden herkesin zaman zaman yaşadığı depresyon, arkadaş bulmada güçlük çekme, meslek seçimi veya boşanıp boşanmamaya karar verme gibi sorunlar kastedilmektedir. Lütfen aşağıdaki maddelere olabildiğince dürüst olarak sizin bu gibi problemlerinizi nasıl halletmeye çalıştığınızı gösterecek şekilde tepkide bulununuz. Verdiğiniz tepkiler sizin sorunlarınızı çözerken gerçekten ne yaptığınızı göstermeli, nasıl çözülmesi gerektiği hakkındaki düşüncelerinizi yansıtmalıdır. Bir maddeyi okuduğunuzda kendinize şu soruyu sorunuz: Gerçekten böyle mi davranıyorum? Lütfen her maddeyi cevaplayınız.

Her bir ifadeyi okuyarak, verilen ifade ile ne kadar uzlaştığının veya uzlaşmadığının derecesini yanındaki ölçek üzerinde işaretleyiniz. Cevaplarken her bir ifadenin yanındaki rakamlardan birinin üzerine çarpı işareti koyunuz.

1	2	3	4	5	6
Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok az Katılıyorum	Çok az Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1.					
Bir sorunun çözümünde başarısızlığa uğradığımda neden böyle sonuçlandığını düşünmem.....	1	2	3	4	5 6
2. Karmaşık bir problemle karşılaştığımda zaman, sorunun ne olduğunu belirlememe yardımcı olacak bilgileri toplamak için bir strateji geliştirmeye vakit ayırmam.....	1	2	3	4	5 6
3. Bir sorun çözmede ilk çabalarım başarılı olmazsa, sorunumla başa çıkabilme yeteneğimden kuşkulanmaya başlarım.....	1	2	3	4	5 6
4. Bir sorunu çözdükten sonra, neyin yanlış neyin doğru gittiğini analiz etmem (düşünmem).....	1	2	3	4	5 6
5. Genellikle sorunlarımı çözebilmek için yaratıcı ve etkili seçenekler bulabilirim.....	1	2	3	4	5 6
6. Bir sorunu çözmek için belli bir yol izledikten sonra, beklediğim sonuçla ortaya çıkan sonucu karşılaştırırım.....	1	2	3	4	5 6
7. Bir sorunum olduğunda, sorunu çözmek için genişletli seçenekleri artık aklıma başka bir yol gelmeyinceye kadar düşünürüm.....	1	2	3	4	5 6
8. Bir sorunla karşılaştığımda, problem durumu ile ilgili olarak neler olup bittiğini anlamak için sürekli olarak duygularımın ne olduğunu anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5 6
9. Bir sorun aklımı karıştırdığında, belirsiz düşünce ve duygularım üzerinde düşünerek bunları somut bir şekilde açıklığa kavuşturmaya çalışırım.....	1	2	3	4	5 6
10. Başlangıçta çözümü mümkün gibi görünmese bile pek çok sorunu çözebilme yeteneğim vardır.....	1	2	3	4	5 6
11. Karşılaştığım sorunların çoğunun çözümü, bana çok zor gelir.....	1	2	3	4	5 6

1	2	3	4	5	6
Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok az Katılıyorum	Çok az Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
12. Bir sorunla karşılaştığımda sorunu çözmek için aklıma ilk gelen şeyi yapma eğilimindeyimdir.....	1	2	3	4	5 6
13. Bir problemi çözerken kararlar alırım ve sonunda bunlardan mutlu olurum.....	1	2	3	4	5 6
14. Küçük ya da büyük olsun sorunlarımı çözmek için zaman ayırmam, herşeyi oluruna bırakırım.....	1	2	3	4	5 6
15. Bir soruna çözüm yolları düşünürken, tek tek her seçeneğin başarılı olma şansını gözönüne alarak değerlendirme yapmam.....	1	2	3	4	5 6
16. Bir sorunla karşılaştığım zaman, ondan sonraki adımın ne olacağına karar vermeden önce üzerimde düşünürüm.....	1	2	3	4	5 6
17. Bir problemi çözerken genellikle aklıma ilk gelen fikri uygulamam.....	1	2	3	4	5 6
18. Bir karar verirken, seçenekleri karşılaştırırım ve her birinin diğerine göre sonuçlarını tartarım.....	1	2	3	4	5 6
19. Bir sorunu çözmek için plan yaptığımda, bu planın işe yarayacağından oldukça emin olurum.....	1	2	3	4	5 6
20. Küçük ya da büyük olsun bir sorunu düşünürken aklıma pek fazla seçenek gelmez.....	1	2	3	4	5 6
21. Belli bir davranışın sonucunu tahmin etmeye çalışırım.....	1	2	3	4	5 6
22. Bir sorunu çözmeye çalışırken sıklıkla başvurduğum bir yol, geçmişteki benzer problemleri düşünmektir....	1	2	3	4	5 6
23. Yeterli çaba gösterdiğimde ve zamanım olduğunda, karşılaştığım bütün sorunları çözebileceğime inanırım.....	1	2	3	4	5 6
24. Değişik bir durumla karşılaşırsam da ortaya çıkabilecek problemleri halledeceğimden eminim.....	1	2	3	4	5 6

1	2	3	4	5	6
Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok az Katılıyorum	Çok az Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
25. Bir sorunu çözmek için uğraşırken bazen körükörüne dolandığımı, asıl konuya bir türlü ulaşamadığımı hissedirim.....					1 2 3 4 5 6
26. Bir sorunla karşılaştığımda, ani kararlar veririm ve sonra yaptığımdan pişman olurum.....					1 2 3 4 5 6
27. Yeni ve zor sorunları çözme yeteneğime güvenirim.....					1 2 3 4 5 6
28. Seçenekleri karşılaştırmak ve karar vermek için sistematik bir yöntem kullanırım.....					1 2 3 4 5 6
29. Bir problemi halletme yollarını düşünürken işe yarayacak bir çözümü bulmak için değişik seçeneklerdeki fikirleri nadiren birleştiririm.....					1 2 3 4 5 6
30. Bir sorunla karşılaştığım zaman, çevremdeki dış etmenlerin bu soruna ne gibi katkıları olduğunu nadiren düşünürüm.....					1 2 3 4 5 6
31. Bir sorunla karşılaştığım zaman, genellikle ilk yaptığım şey ilgili bilgileri toparlamak ve durumu gözden geçirmektir.....					1 2 3 4 5 6
32. Bazen duygusal bakımdan öyle yüklü olurum ki, belli bir sorunu çözmeme yarayacak seçenekleri göremem.....					1 2 3 4 5 6
33. Bir karar verdikten sonra, beklediğim sonuçla gerçekleşen sonuç genellikle aynıdır.....					1 2 3 4 5 6
34. Bir sorunla karşılaştığımda, bunu çözebileceğimden pek emin olamam.....					1 2 3 4 5 6
35. Bir sorun olduğunu farkettiğimde, yaptığım ilk şeylerden birisi, sorunun ne olduğunu tam olarak anlamaya çalışmaktır.....					1 2 3 4 5 6

Ek-6. Beden Eğitimi ve Spora Yönelik Tutum Ölçeği

Açıklama: Aşağıda sizlerin beden eğitimi ve spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğu karalayarak belirtiniz. Anketi lütfen 20 dakika içerisinde tamamlayınız ve üzerine isim yazmayınız. Anket sonuçları sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

(5) Tamamen katılıyorum

(2) Katılmıyorum

(4) Katılıyorum

(1) Tamamen katılmıyorum

(3) Kararsızım

Madde no	5	4	3	2	1
1. Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılırım.	0	0	0	0	0
2. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.	0	0	0	0	0
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.	0	0	0	0	0
4. Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarfetmem.	0	0	0	0	0
5. Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için katılırım.	0	0	0	0	0
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak çok zevklidir.	0	0	0	0	0
7. Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.	0	0	0	0	0
8. Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan sakınırım.	0	0	0	0	0
9. Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.	0	0	0	0	0
10. Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.	0	0	0	0	0
11. Gelecekteki öğrencilik yaşantımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.	0	0	0	0	0
12. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.	0	0	0	0	0
13. Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.	0	0	0	0	0
14. Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.	0	0	0	0	0
15. Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.	0	0	0	0	0
16. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.	0	0	0	0	0
17. Beden eğitimi ve sporla ilgili etkinliklerinin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.	0	0	0	0	0
18. Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.	0	0	0	0	0
19. Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.	0	0	0	0	0
20. Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.	0	0	0	0	0
21. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırıyorum.	0	0	0	0	0
22. Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.	0	0	0	0	0
23. Beden eğitim ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.	0	0	0	0	0
24. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.	0	0	0	0	0

Ek-7. Voleybolda Billişsel Başarı Testi

Voleybolda Billişsel Başarı Testi

Sayın katılımcı;

"Taktiksel Oyun Yaklaşımıyla Yapılandırılmış Voleybol Eğitiminin, Öğrencilerde Oyun Performansı, Kural Bilgisi, Problem Çözme Becerisi ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi" isimli doktora tezinde kullanılacak olan bu test henüz ölçek geliştirme aşamasında olup, değerli katkılarınızla son şeklini alacaktır. Testteki sorular voleybolda kural bilgisi ve oyun sistemlerini içermektedir. Testin son halini alması için birden fazla kez uygulanması gerekebileceğinden ve verilerin karşılaştırılması yapılacağından, isim ya da nick name yazmanız önem arz etmektedir. Vermiş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

1. Aşağıdaki seçeneklerde voleybol oyununun özellikleri ile ilgili verilmiş bilgilerden hangisi yanlıştır?
 - a) Voleybol, file ile ikiye bölünmüş bir oyun alanı üzerinde iki takım tarafından oynanan bir spordur.
 - b) Oyunun amacı, topu filenin üzerinden göndererek rakip takımın oyun alanında yere değmesini sağlamak ve rakip takımın da aynı amaca ulaşmasını önlemektir.
 - c) Top oyuna parmak pas ile sokulur.
 - d) Takımların rakip alana gönderirken topa üç kez vurma hakkı vardır (blok teması dışında)
2. Takımlardan biri ralliyi kazanınca hangileri olur?
 - I- Bir ralli kazanan takım bir sayı alır.
 - II- Ralliyi kazanan takım servis kullanır.
 - III- Ralliyi kazanan takım servis atan takım ise oyuncularını saat yönünde bir tur döner.
 - IV- Ralliyi kazanan takım servis karşılayan takım ise oyuncularını saat yönünde bir tur döner.
 - a) I-III
 - b) I-IV
 - c) I-II-IV
 - d) I-II-III
3. Servis atışı ile başlayıp, topun oyun alanına değmesi, harice gitmesi veya bir takımın hata yapmasına kadar devam eden sürece ne ad verilir?
 - a) ralli
 - b) puan
 - c) hücum
 - d) defans
4. Aşağıda oyun alanı ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?
 - a) Her bir takıma ayrılmış sahada, fileden itibaren 4 m. uzaklıkta çizilmiş çizgiler, hücum ve savunma alanını ayırır.
 - b) Oyun alanı, 18x9 m. ölçülerinde bir dikdörtgendir.
 - c) File yüksekliği her yaş grubunda birbirine eşit ölçüdedir.
 - d) Oyun alanı toplam 49 metrekaredir.
5. Bir takım hangi durumlarda sayı almaz?
 - a) Topu başarıyla rakibin oyun alanındaki zeminine temas ettirdiğinde
 - b) Rakip takım bir hata yaptığında
 - c) Rakip takım hücumuna yaptığı blok sonrası, topun kendi oyuncusunun eline temasından sonra oyun alanı dışına gitmesi durumunda
 - d) Rakip takım bir ihbar ile cezalandırıldığında
6. Aşağıdakilerden hangisi bir set ile ilgili yanlış bilgidir?
 - a) Bir set (netice, 5'inci set hariç) 25 sayıya en az 2 sayı farkla ulaşan ilk takım tarafından kazanılır.
 - b) Sayılarda 24-24'lük eşitlik olması halinde oyun iki sayılık farka ulaşılan kadar (26-24, 27-25, vb.) devam eder.
 - c) 5. Set 15 sayıya en az 2 sayı farkla ulaşan ilk takım tarafından kazanılır.
 - d) Her bir set için maksimum 1 saat oyun süresi verilir.
7. Voleybolda kura atışı ne için yapılır?
 - a) Beraberlik durumunda kazanan takımı belirlemek için
 - b) Müsabakadan önce ve eğer oynanacaksa netice seti öncesi sette takımların oyun alanlarını ve ilk servisi atacak takımı belirlemek için
 - c) İlk servisi hangi oyuncunun atacağını belirlemek için
 - d) Takım kaptanlarını belirlemek için
8. Kurayı kazanan takımın hangisini seçme hakkı yoktur?
 - a) Servis atma
 - b) Servis karşılama
 - c) Oyun alanı
 - d) Forma rengi

9. Voleybolda pozisyonlar ile ilgili verilen bilgilerden hangisi ya da hangileri doğrudur?
- I- Filenin önünde bulunan üç oyuncu ön hat oyuncusudur ve 4 (ön-sol), 3 (önorta), 2 (ön-sağ) numaralı pozisyonlarda dururlar.
 - II- Geri hat oyuncularını 5 (geri-sol), 6 (geri-orta), 1 (geri-sağ) numaralı pozisyonlarda dururlar.
 - III- Servis vuruşundan sonra oyuncular her tarafa hareket edebilir ve kendi oyun alanlarında veya serbest bölgede herhangi bir pozisyon alabilirler.
 - IV- Pozisyon hatası yapan takım, rakip takıma bir sayı verilerek cezalandırılır ve servis atma hakkı da rakip takıma geçer, oyuncuların pozisyonları düzeltilir.
- a) Yalnızca IV b) I,III VE IV c) I,II,III d) Hepsi
10. Voleybolda dönüşler ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?
- a) Dönüş sırası servis atmak isteyen oyuncular arasında olur.
 - b) Servisi karşılayan takım servis atma hakkını kazandığı zaman bu takımın oyuncuları saat yönünde bir pozisyon dönerler.
 - c) Dönüş sırasında 1 no'lu oyuncu 2 no'lu pozisyona geçer.
 - d) Dönüş sırası forma numaraları ile belirlenir.
11. Voleybolda topa vuruş ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- a) Top vücudun herhangi bir kısmına temas edebilir.
 - b) Tek bir hareket esnasında olması kaydıyla, bir veya daha fazla blok oyuncusu blokta topa art arda dokunabilir.
 - c) Bir oyuncu topa art arda 2 defa dokunabilir.
 - d) Bir takımın geri göndermeden önce topa (blok dokunuşu hariç) üç defa vurma hakkı vardır.
12. File temasları ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- a) Servis atışı esnasında, top fileyi geçerken ona değmez.
 - b) Filenin içine gelen top, takımın üç vuruş limiti içinde geri alınabilir.
 - c) Oyuncular; oyunu etkilememek şartıyla direklerle, iplere veya filenin antenler dışında kalan kısmı da dahil olmak üzere herhangi bir cisme temas edebilirler.
 - d) Oyuncunun, top ile oynama hareketi esnasında, filenin antenler arasında kalan kısmına teması hatadır.
13. Her takımın her sette en fazla kaç mola talep etme hakkı vardır?
- a) 1 b) 2 c) 3 d) hiç
14. Voleybolda oyuncu değişikliği ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- a) Her takımın bir sette en fazla altı oyuncu değişikliği talep etme hakkı vardır.
 - b) Başlangıç dizilişinde yer alan bir oyuncu, bir sette bir defa oyundan çıkabilir ve bir sette yalnız bir defa sadece diziliş pozisyonunda önceki kendi yerine girebilir.
 - c) Bir yedek oyuncu başlangıç dizilişindeki bir oyuncunun yerine bir sette bir defa girebilir ve sadece aynı başlangıç oyuncusuyla yer değiştirebilir.
 - d) Her oyuncu ancak kendi mevkiisindeki bir oyuncunun yerine (örn: pasör, pasör'ün yerine) oyuna girebilir.
15. Voleybolda oyun alanı değişimleri ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?
- a) Takımlar netice seti hariç her setten sonra oyun alanlarını değiştirirler.
 - b) Netice setinde takımların oyun alanları bir önceki set ile aynı kalmalıdır.
 - c) Netice setinde önde giden takım 10. sayıya ulaştığı zaman takımlar oyun alanlarını değiştirirler.
 - d) Eğer takımlar ortak karar alırsa oyun alanları sabit kalır.
16. Voleybolda Libero ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- a) Liberonun görevleri bir geri hat oyuncusu olmakla sınırlandırılmıştır.
 - b) Libero topa temas anında top file üst kenar seviyesinin tamamen üzerindeyse oyun alanı ve serbest bölge dahil hiçbir yerden bir hücum vuruşunu tamamlamasına izin verilmez.
 - c) Libero her bir sette yalnızca aynı iki oyuncu ile değişebilir.
 - d) Bir oyuncu, kendi ön bölgesinde bulunan bir liberonun parmak pasından gelen topa, file üst kenar seviyesinin tamamen üzerindeyken hücum vuruşunu tamamlayamaz.

17. Voleybolda öne gelen pasörün pas attığı ve her pozisyon önde ikili hücumun olduğu sistem aşağıdakilerden hangisidir?
- a) 5-1 b) 6-0 c) 4-2 d) 3-3
18. Aşağıda 6-0 oyun sistemi ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
- a) Takımda hiç pasör olmaması
b) Takımdaki pasörler dahil tüm oyuncuların hücum özelliklerinin olması
c) Sistemde önde daima üçlü hücum olması
d) Pasörün her zaman arka oyuncu olması
19. Ülkemizde ve dünyada profesyonel anlamda en çok tercih edilen ve oyuncuların daha çok kendi mevkilerinin gerekliliklerine göre uzmanlaştıkları sistem hangisidir?
- a) 4-2 b) 6-0 c) 5-1 d) 3-3
20. Voleybolda oyun sistemleri ile ilgili verilen bilgilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?
- a) 4-2 oyun sisteminde sahada en az 2 pasör olmalıdır.
b) 5-1 oyun sisteminde pasör arka oyuncu olabilir.
c) 4-2 oyun sistemi genellikle alt yapı ve okul takımlarında kullanılır.
d) 6-0 oyun sisteminde pasör ön oyuncu olabilir.